…УУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

…УРЯАД ҮНЭН

№ 223 (11227)
1969 оной
сентябриин 23,
вторник

Сэн 2 мүнгэн

…Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…ҮДӨӨГЭЙ …ЖАЛШАД!

□ Малаа тарганаар ондо оруулхын тула элдэб янзын тэжээл али болохо аргаар бэлдэе. ⊠ Ороохо таряагаа түргэнөөр хуряажа абаад, үрэһэ хүрэнгэ хүсэдөөр хаая.

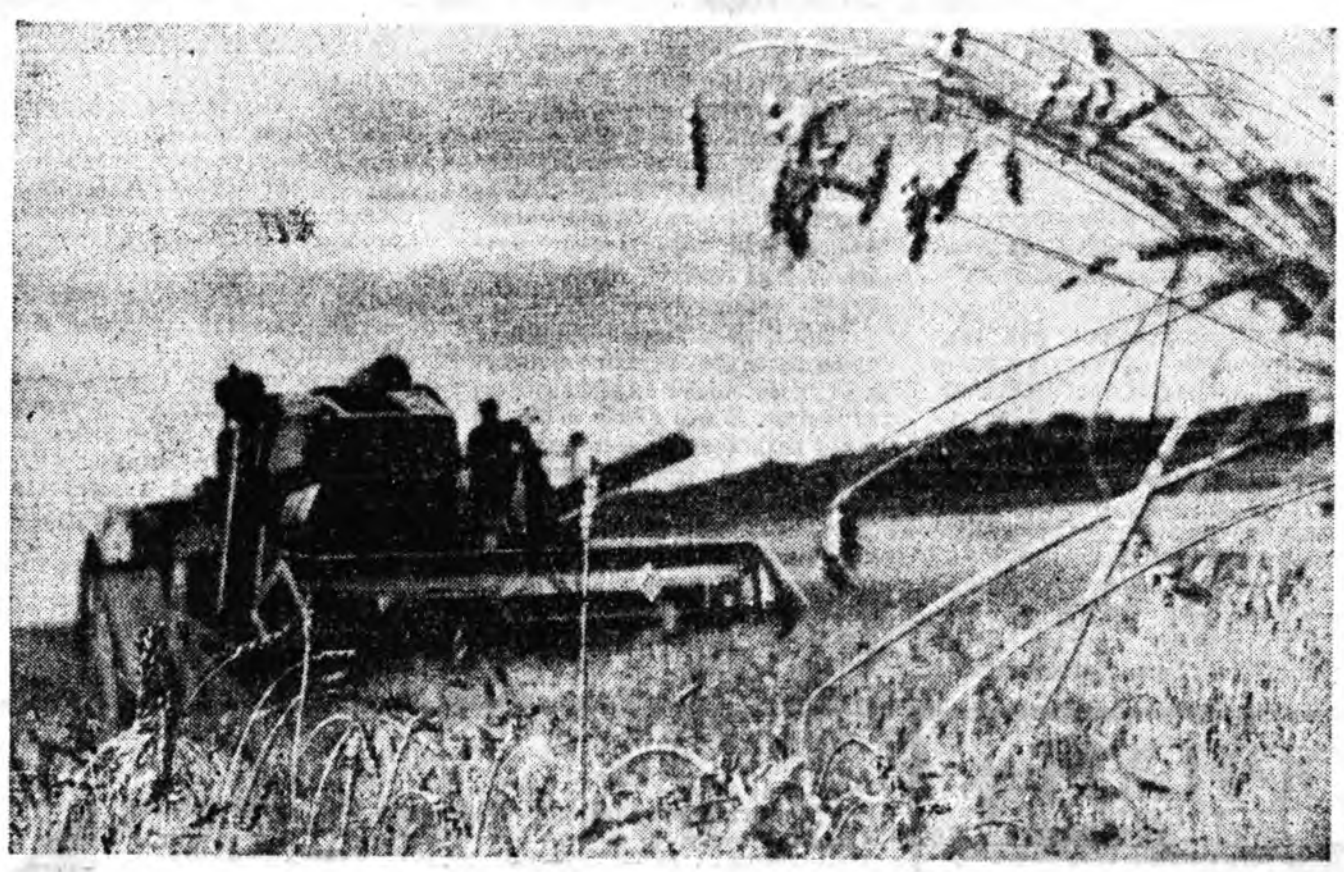

УРАГШАТАЙ ҺАЙНААР

Кабанскын аймагай Ойморой совхозой таряалан дээрэ ургаса хуряалга урагшатай һайнаар ябуулагдана. Энэ шухала хүдэлмэриие комбайнер Эдуард Васильевич Димов һайнаар дүүргэнэ. Таряа хуряалгын эхилһэнһээ хойшо энэ нүхэр 162,5 гектар газарай ургаса хадажа, хамта дээрээ 1488 центнер ороохо хуряагаа. Нүхэр Димовэй ажал хүдэлмэридэ тэрэнэй туһалагша, № 3 СПТУ-гай һурагша Валерий Щепин һайн туһаламжа хүргэнэ. Ойморой совхоз таряа хуряалгаараа аймаг соогоо түрүүлжэ ябана. Эндэ комбайнер Эдуард Димовэй хубита яһала ехэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. комбайнер Эдуард Димов өөрынгөө туһалагша Валерий Щепинтэй. 2. Тэдэнэй агрегат таряалан дээрэ.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото

…АЛИ ДООШОЛХОГҮЙ

…һаа хойшо ногооной хагдаралгатай хамта үнеэд һү …тажа, хожоржо захалдаг. Ороной, республикын тү…шадай жэшээгээр энэ ушарые болюулха, заха хо…хааминайшье аймагта үбэл зунгүй, хабар намаргүй …хэ ногооной үеынхитэй адли ехэ һү һаадаг бо…н зорилго эндэхи «Красный Октябрь» колхозой һаа…ал адуулагшад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд урдаа

…дожо ябаһан Бэлшэрэй гүүртэ дээрэ һая һаали…шад сугларжа, ехэ хөөрэлдөө хээ. Аймаг соогоо тү…ябаһан Түбэй гүүртын бэрхэ бэрхэ һаалишад …хүдэлмэриин баян дүршэл тухай эндэ суглараһан …хөөрэһэн, жэшээ дээрэ харуулжа үгэһэн, уряалһан, … байна.

…жэлэй август соо бүхы колхозоороо 578 цент…һан аад, сентябрьһаа ойройдоол 393 центнер хүрэ…һаалияа унагааһан байгаа. Мүнөө жэл колхозой һаа…дэй тоо толгой хахадтань хүрэтэрнь үсөөрүүлжэ. …гэлтэй болоһоншье һаа, сентябрь соо һаагдаһан …до жэлэй августынхиһаа дутуугүй байха. Мүнөө …соо 377 центнер һү һааһан һаа, мүн лэ тэрэ тухай…тябрь соо һаагдаха. Иимэ арга боломжын бии …сентябрь һарын түрүүшын хахадай, илангаяа ай… түрүүлжэ ябаһан Түбэй гүүртын һаалишадай шу…лай үрэ дүнгүүд гэршэлнэ ха юм. Эндэхи һаали…риин түрүүшын хахадта 100 гаран центнер һү …осэй ургамалай хуряагдаһан таряалан, борсогой …жарһан бэлшээри һайнаар хэрэглэжэ, үнеэдээ …адуулжа шададаг эндэхи үхэршэдэй дүй дүршэл …та туйлалгада ехэ нүлөө үзүүлээ.

…, концентрированнэ тэжээл, куузику үнеэдтээ һай…жэ, намарай һаранuудта зунайхиһаа заашье ду…р һү һаалияа, сагаан эдеэгээ дэлгэрүүлхэ гэжэ эн…д шиидээ.

Ц. Дондоков.

ДААБАРЯА ХОДОДОО ҮЛҮҮЛНЭ

Үбһэ хуряалгаяа түрүүлэн дүүргэһэн 1-дэхи отделениин бүхы техникэ таряалан дээрэ гаргагданхай. Таряа хадалганда ябаһан комбайнер бүхэн халаанайнгаа даабари 1,5 дахин үлүүлэн дүүргэнэ. «СКА-4» комбайнуудаар баал суглуулдаг нүхэд Костриков, Сафонов гэгшэд үдэрэй 60 гектар хуряана. Эдэ комбайнернуудай хуряаһан таряалангай гектар бүриһөө 9 центнер хүрэтэр шэниисэ абтана. Тоог дээрэ ороһон 3400 центнер таряан тэрэ дороо сэбэрлэгдэжэ, үрэһэндэ хаагдана.

Ороохо таряалангай хуряагдахалаар лэ поли дээрэхи һолоомон суглуулагдажа, таряалангай захада гаргагдаад, тусхай машинаар һайса сомогдоно, нюруулагдана, хогынь тармагдана. Һолоомонһоо сүлөөлэгдэһэн полиие трактор үдэр, һүнигүй хахална. Энэ отделениин силос даралгын хүдэлмэри мүн лэ хурданаар ябуулагдана. Һүүлэй үдэрнүүдтэ хадагдаһан 380 гектарһаа 900 тонно силос дарагдаа.

Энэ «Дружба» колхозой 5-дахи отделенидэ сентябриин 5-һаа эхилжэ, 180 гектар шэниисэ, 77 гектар горох хадагдаа. Тэрээнһээ гадна комбайнаар сэхэ хуряагдаһан газарһаа 1290 центнер ороохон абтаа. Хүрэнгын таряа таридаг энэ отделениинхид тоог дээрэ асарагдаһан ороохо нарин нягтаар сэбэрлэнэ.

В. БОРИСОВ.

Бэшүүр.

…СИЛКЫН ХАНХИНААН ДУУЛДАҺААР

Репортаж

…гэжэ шобхо оройтой …һаа үглөөнэй шаргал …н бултайжа, Гангата, … нэлэнхы үргэн саб…үр улаабтар тулагаа …ба. Эгээл энэ үедэ на…ой эрье зубшаад бага …һон сабшалангай но…а ябаһан нэгэ морин …тэз саагуурнь хоёр …эрэһэн «Беларусь» …таршаганаха аблан үг…орто элихэнээр сонос-

…ай совхозой нэгэдэ…иин түрүү бэрхэ хони…н Данзан Маладаевай …эдэй бригадынхид … Анхандаа механиза…, мүнөө совхозойнгоо …тые хаража байбашье, … үедэ энэ бригадада …н Жигжит Лыксы…и харагдааша морин ко… ажаллана. Тиихэдээ …гөө даабариие хододоо …үргэдэг. Харин тэрэ тракторай косилкаар үбһэ сабшажа ябагшань отделениин эрхим механизаторнуудай нэгэн, наһаар залуушье һаа, ехэ дүршэлтэй болоһон Ванзат Вампилов байба.

— Энэ механизаторнай трактораараа ехэнхи ажалыемнайл хэнэ гээшэ. Үбһэ сабшана, тармана, баал суглуулна, бухаллана. Мүнөө эндэхи сабшалангайнгаа һүүлшын хэдэн гектарай ногоо сабшажа байна. Энээнээ дүүргээд, 80 гектар газар дээрэһээ зелёнко хуряажа абахабди. Ургасань яһала бараг. Гектар бүриһөө 20 центнер ногоон абтаха байха. Саашадаа үшөө сэлмэг дулаан байгаа һаань, үбһэ хуряалгаяа ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэбди,— гээд хонишодой бригадын бригадир Данзан Дашадоржиевич хөөрэнэ.

Жэбхээһэнэй малай байрада дүтэлжэ ерэхэдэ, ехэ шарга дээрэ ебхытэр сомогдонхой һүринүүд улам олошорно. Ажалша бүхэриг лэ зоной бодхооһон һүринүүд ха гэжэ абаһаар мэдэхээр. Оройень шобойтор зохидоор нюрууланхай. Энэ бригадада һургуулиин һурагшад Батор Цыренов, Цырен-Доржо Ринчинов, Агбан Орондигбеев гэгшэд отделениин залуу хүдэлмэришэн Намсарай Жигмитдоржиевай хүтэлбэрилгэ доро бүхэли зундаа үбһэ хуряагаа, һурилөө юм. Тиигээд һургуулиин эхилхэдэ тэдэнэр эндэһээ ошоо һэн.

— Үгэ дууламгай, шударгы, эбтэй зоноор ажаллахада амар даа. Бригададамнай 18 хүн хүдэлдэг, ехэнхинь залуушуул. Эндэхи 268 гектар сабшалангай ургаса дууһыень сабшажа, хуряажа байнабди. Энэ зундаа бригадада хүдэлэлсэһэн һурагшад иигээд зелёнко хуряаха болоходомнай хэшээлэйнгээ һүүлдэ ержэ туһалалсаха юм,—гээд Данзан Маладаев хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.

...Үдын хоол барилгын үе. Бригадын гэшүүд байрадаа сугларна, согтой хүхюун энеэдэн, ажал тухайгаа хөөрэлдөөн, хоол барилга эхилнэ.

— Табагуудаа табигты, шүлэн болоо! — гэжэ өөхэ тоһоор халима шүлэ худхажа байһан тогоошон Чимитма Гылыкова дуугарна.

Зонойнтоо эдеэлжэ дүүргээд байхадань, бригадир һууриһаа бодожо, үбһэшэдөө суглуулаад:

— Совхозой дирекци, партком, хүдэлмэришэдэй комитет үбһэ хуряалгын бригадануудай мүрысөөнэй үнгэрһэн 5 хоногой дүн гаргаа,—гэбэ. — Тиихэдэнь манай бригада урдахи табан хоногойхидоол мэтэ түрүү һуури эзэлжэ, 15 түхэриг мүнгэн шанда хүртэбэ. Тэрэ мүнгэндөө танай дуратай захил асарааб. Үбһэ хуряалгынгаа һүүлшын үдэрнүүдтэ түрүү һуурияа алдаха зэргэгүйбди, — гээд, шоколадна конфетэ адха адхаар хубаажа эхилнэ.

«Түрүү һуурияа алдахагүйбди!» гэлдэн бригадираа дэмжэһэн үбһэшэд ажалдаа яаралтай гарана.

Үбһэшэдэй байрада хон-жэн боложо, «Табдан дундай» гэжэ нютагтаа хүндэлэгдэдэг Табдан Очиров үбгэжөөлэй хажуур сохихо абяан тон-тон гэжэ холуур сууряатан дуулдана. Энэ үбгэн пенсидэ гаранхайшье һаа, залуушуулай бригадада хажуур сохижо, аса, тармуурнуудыень эшэлэжэ, ехэхэн туһа хүргэнэ.

Тус бригада машина техникээр үсөөн. Түсэбыньшье яһала ехэ. 1150 центнер һэн.

Теэд бригадын коллектив хура бороогой үдэр бүхэндэ шахуу орожо, ажалыень һаатуулаашье һаань, бэрхэшээлһээ тунхаряагүй, үдэр бүхэнэйнгөө хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэжэ шадаһанай ашаар түсэб даабари. абаһан уялгаяа дүүргээд байна.

Б. ЛАЙДАПОВ.

Хэжэнгын аймаг.

КОЛХОЗНИГУУДАЙ БҮХЭСОЮЗНА СЪЕЗД УГТУУЛАН

БУЛТАНДА ҺАЙШААГДАНА

Хүдөө ажахын артелиин Жэшээтэ Уставай проектые зүбшэн хэлсэлгэ Захааминай аймагай колхозуудта үнгэргэгдэжэ байна. Уставай проекттэй колхозник бүхэниие һайнаар танилсуулхын тула колхозуудай фермэ, бригада, үйлэдбэриин участок бүхэндэ хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөө, суглаанууд болоо. Һүүлэй үдэрнүүдтэ аймагай 6 колхозой гэшүүдэй хамтын суглаанууд боложо, шэнэ Уставай проект зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Һаяхан «Победа» колхозой гэшүүдэй хамтын суглаан болобо. Колхозой клуб һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй. Элдэб янзын уряа лозунгнууд, транспарантнууд харагдана. Хамтын суглаанай президиумдэ колхозой урданай гэшүүд, үйлэдбэриин түрүүшүүл нэгэн дуугаар һунгагдаба. Тэдэнэй дунда нютагтаа хамтын ажахы байгуулалсаһан Дымпил Гармаевич Гармаев, Сандаг Соктоевич Соктоев, түрүү һаалишан Ханда Доржиевна Абидуева болон бусад бии. Нютагай эхин һургуулиин директор В. Д. Дугаржапов колхозой Жэшээтэ Уставай проектые буряад хэлэн дээрэ бултыень уншажа үгэнэ. Удаань үгэ хэлэлгэ болоо.

Нэн түрүүлэн үгэ абаһан, тус колхозой урданай гэшүүн Д. Г. Гармаев ажахынгаа ямараар хүгжэжэ байһан тухай хэлэхэ зуураа иигэжэ тэмдэглэбэ:

— Манай партиин ударидагша, Совет гүрэниие тогтоогшо Владимир Ильич Ленин колхозно байгуулалтын эхи табиһан байгаа. Агуу багшын зааһан арюун замаар манай ороной ажалша таряашан мүнөө үеын һайн һайхан ажабайдалтай болоо. Манай колхозой газар дээрэ анха түрүүн хэдэн багахан, хүсэ шадал багатай ажахынууд эмхидхэгдээ һэн. Мүнөө колхознай танигдахаар бэшэ болотороо хүгжэн һалбараа. Үйлэдбэринь үдэр бүри үргэдэжэ байна. Колхознигуудай ажабайдал һайжарна.

Залуу үетэниие баяр ёһололой оршон байдалда колхозой гэшүүн болгожо абаха тухай шэнэ Устав соо нэгэ пункт оруулаа һаа, һайн байгаа гэжэ нүхэр Гармаев тэмдэглэбэ.

Тус колхозой түрүүлэгшэ, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Цыдыпов Г. Г. ажахынгаа хүгжэлтын гол шатанууд дээрэ онсолон тогтоһон байна. 1954 ондо «Улаан малшан», «Боевик» колхозууд хамтаржа, «Победа» колхоз тогтоо һэн. Тэрэ гэһээр 15 жэл үнгэрөө. Хэрбээ 1954 ондо энэ колхоз гүрэндэ ойройдоол 200 центнер һү, 160 центнер мяха худалдадаг байгаа һаа, мүнөө жэлдэ 4290 центнер һү, 1300 гаран центнер мяха худалдахань. Тиихэдэ тус колхозой олзо доход энэ үе соо 6,5 дахин дээшэлээ. Колхоздо элдэб янзын автомашина, хүдөө ажахын бусад техникэ жэл бүри олошорно. Ажахын түб һуурида шэнэ тосхон бодхоогдоо. Тэндэнь клуб, эхин һургуули, колхозой правлени, магазин, автомашинануудай гараж шэнээр баригдаа. Мүн адууһа малай байранууд олоор баригдана. Колхозой олзо доходой дээшэлхэ бүри колхознигуудай ажабайдал һайжаржа, тэдэнэр баяжажа байнхай.

Колхозой шэнэ Устав соо колхознигуудай ажалай журам бэхижүүлхэ талаар онсолон тэмдэглэхэ шухала гэжэ нүхэр Цыдыпов үгынгөө түгэсхэлдэ тэмдэглэһэн байна.

Жэшээтэ Уставай проект тушаа колхозой тракторна таряан ажалай бригадын бригадир Долсонов, һаалиин фермые даагша Дамбуев, түрүү һаалишан, аймагай Соведэй депутат Абидуева болон бусад үгэ хэлээ. Тиигээд хүдөө ажахын артелиин шэнэ Уставай проектые бүрин һайшааһан тогтоол нэгэн дуугаар баталан абаа.

Тиихэдэ эндэхи Баян-Голой совхозой малшад болон мэргэжэлтэдэй уряа бэшэг зүбшэгдэжэ, энэ колхозой малшад адууһа малаа намартаа һайнаар бэлшээхэ, шахан таргалуулха хүдэлмэри хүршэнэрэйнгөө жэшээгээр эмхидхэхэ гэжэ шиидэһэн байна.

С. БАДМАЕВ,
КПСС-эй Захааминай райкомой секретарь.

В.И. ЛЕНИНЭЙ ОЙДО — ГАБШАГАЙ АЖАЛ!

100

СҮҮДХЭ БҮРИДЭ— 550—600 ТОННО

Апрель һарын тэн багаар 7/8 шахтын 50-дахи уурхайда «ОМКТМ-6» гэһэн оньһожоруулагдаһан комплексно түхеэрэлгэ табигдаа бэлэй. Абаһаар энэ уурхайн механизатор-шахтернуудай ажал хэрэгынь урагшагүйдэбэ. Юуб гэхэдэ, уурхайн ажалай хүндэ хүшэр байдал: уурхайн шииг нойтон, шухала запчастьнуудай дуталдаха ушар шахтернуудай үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлмэрилхэ, ажалаа урагшатайгаар ябуулха хэрэгтэнь яһала тойбо татаа һэн.

Иимэ байдалда оньһото техникын ажалые жэгдэ һайнаар ябуулха гээшэ амар хэрэг бэшэ байгаа. Үнинэй шахтер, комплексно бригадын баян дүй дүршэлтэй бригадир Хай Каюмович Садыковай мэдэрһэнэй ёһоор, тодхогдоһон түхеэрэлгэ тон орёо байһан. Тэрэнэй оньһо олоогүй һаа, хэрэг урагшагүйдэхэ байгаа. Зүгөөр энэ шэдитэ машиные эзэн ёһоор харууһалжа, шадамараар хүдэлгэбэл, ажалай бүтээсын дээшэлхэ байһаниинь лабтай һэн.

Оньһожоруулагдаһан комплексые эзэдэйнь гүйсэд шудалаад байхада ажал хэрэгынь ондоо боложо захалаа. 50-дахи уурхайһаа яһала ехэ нүүрһэн абтажа эхилбэ. Тиигэжэ тэдэнэй сүүдхэ бүриин ажалай бүтээсэ 550—600 тоннодо хүргэгдэбэ. Одоол иигэжэ гурбадахи участогай коллектив бэрхэшээл гээгдэлһээ һуга гаран, урагшаа дабшаба. Август һара тэдэнэртэ удаан мартагдахагүй: тэрэ һарын 20-до сүүдхэ соо 1010 тонно нүүрһэн малтагдаа. Харин августын хорин зургаан ажалта үдэр соо 14250 тонно нүүрһэ малтажа, һарынгаа түсэбые уридшалан дүүргээ. Тэдэнэр үнгэрһэн һарын даабариһаа гадуур 2700 тонно түлишэ абажа, ажалай ехэ амжалта туйлаа!

Оньһожоруулагдаһан комплексно шэнэ түхеэрэлгээр сүүдхэ соо хэды шэнээн шулуу нүүрһэ малтан абажа бололтойб? Мянган тонно. Ажалай иимэ бүтээсэ манай шахтернуудай бодото ажалаар туйлагдаа. 7/8 шахтын гурбадахи участогай горнягууд мүн лэ мянган тонно нүүрһэ сүүдхэ соо малтан абажа шадаха аргатай байһанаа харуулба.

— Өөһэдынгөө амжалтые батадхахые эрмэлзэнэбди. Сүүдхэ бүридэ 540 тонно нүүрһэ малтаха даабаритай байбашье, тэрэнээ үлүүлэн, зургаан зуун тоннодо хүргэхэ гэжэ оролдонобди. Шадаал һаа, бага гаргашатайгаар үндэр бүтээсэ туйлаха гээшэ манай гол зорилго болоно,—гээд 7/8 шахтын гурбадахи участогай начальник Владимир Михайлович Сова хөөрэнэ.

Энэ түрүү участогай коллективэй хараа зорилгонь һайнаар бодомжологдоһон, бата үндэһэтэй юм. Эндэ ажалай эмхидхэл түрүү дүй дүршэлэй ёһоор һайжаруулагдажа байна. Мүнөө томодхогдоһон нэгэ комплексно бригада бүридхэгдэнхэй. Тэрэниие мэдээжэ шахтер Х. К. Садыков хүтэлбэрилдэг. Бүхы дүрбэн халаанай звенонуудта дүй дүршэлтэй, шадабаритай хүнүүд табигдаа.

Нэгэн үгөөр хэлэбэл, гурбадахи участогай коллектив эбтэй эетэй, шадабаритай бэрхэ горнягуудһаа бүридэнхэй. Тэдэнэр даалгагдаһан техникээ һайса мэдэдэг, тэрэнээ шадамараар ашагладаг болоо. Шахтернуудай олонхинь өөһэдынгөө даабариие дүүргэхын хажуугаар, нүхэдэйнгөө, ээлжээтэ халаанай ажалай урагшатай байхын тула бага бэшэ оролдолго гаргана. Тиимэһээл тэдэнэй ажал хэрэг эдэ үдэрнүүдтэ улам бүтэсэтэйгөөр ябуулагдана. Сүүдхэ соо 600—650 тонно нүүрһэн малтагдана. Энэ баримта түрүү участогай коллективэй ажалай амжалтын саашадаашье бата байхые гэршэлнэ.

Ц. БАЛДАНОВ.

У ТАНАЙ ЖЭЛЭЙ ЭЛИДХЭЛЫЕ ТАЙЛБАРИЛҺАН БЭШЭГ

ТАСС … ҺОНИН

НЬЮ-ИОРК. (ТАСС). «ООН-ой хүдэлмэри тухай генеральна секретариин жэлэй элидхэлые тайлбарилһан бэшэг» ООН-ой штаб-квартирада тараагдаа. Үнгэрһэн 12 һарын турша соо уласхоорондын оршон байдал улам муудажал байһаар гээд энэ документ соо хэлэгдэнэ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал энэ жэлдэ улам шахардуу шанга болоо. Энэ райондо болодог арсалдаа тулалдаан 1967 оной июньһээ хойшо эгээн дээдэ шатадаа хүрөө. ООН-ой Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой шиидхэбэри дүүргэлтэ болгогдоногүй. Буу зэбсэг хуряаха талаар тон бага дэбжэлтэ болоо.

Химическэ ба бактериологическа зэбсэг ба тэрэниие хэрэглэлгэһээ гаража магад хойшолнгууд тухай ООН-ой генеральна секретариин һүүлшын элидхэл, энэ шухала асуудалаар элдэб дурадхалнууд Генеральна Ассамблейн мүнөөнэй сесси дээрэ тодорхой шиидхэбэри гаргаха ябадалда хүргэхэ бэзэ гэһэн найдабари документ соо мэдүүлэгдэнэ.

ЧССР-тэ ХЭБЛЭЛЭЙ ҮДЭР ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

ПРАГА. (ТАСС). Партийна хэблэлэй ба гүрэнэй информациин эмхинүүдэй главна редакторнуудтай, Чехословакиин бүхы областьнуудай публицистнүүд - коммунистнуудтай хэблэлэй үдэрөөр дашарамдуулан, КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Г. Гусак уулзаа.

ЧТК агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн Штроугал, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь Й. Кемпны, КПЧ-гэй ЦК-гай бюрогой секретарь Я. Козел, КПЧ-гэй ЦК-гай таһагые даагша В. Дивиш, министр-хэблэлэй ба информациин талаар федеральна комитедэй түрүүлэгшэ Я. Гавелка уулзалга дээрэ байлсаа.

Хэблэлэй үдэрөөр дашарамдуулан, журналистнуудые нүхэр Гусак КПЧ-гэй ЦК-гай президиумэй зүгһөө амаршалаа.

ТҮРҮҮ ҮҮРГЭ, ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛ—АМЖАЛТЫН ТҮЛХЮУР

Партиин политикые бодотоор бэелүүлхэ ехэ тэмсэлдэ, арад зондо ашатуһа хүргэхэ хэрэгтэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадаха, үнэн сэхээр, зориг түгэлдэрөөр алба хэжэ байха гээшэ коммунистын шэнжэ шанарые харуулһан шиидхэхы удхатай эрилтэ болоно. Коммунистын эдэбхиин хэмжээн имагтал хамтын хэрэгэй түлөө тэрэнэй зорюулһан ажал хэрэгээр сэгнэгдэдэг гээшэ. Али бүхы ажал ябуулгын амжалта коммунистын үүсхэлһээ, түрүү үүргэеэ тэрэнэй ямараар дүүргэдэгһээ дулдыдадаг гэжэ ажабайдал гэршэлнэ. Ушар имэһээ коммунистнуудай үүсхэл улам эдэбхижүүлхэ, түрүү үүргыень дээшэлүүлхэ хэрэгые манай мяха-консервын комбинадай партком эгээл шухала асуудалнуудай нэгэн гэжэ тоолодог байна.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулһан, мүн табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн бүгэдэ нинтын мүрысөөнэй эршэ хүсэтэйгөөр дэлгэржэ байһан үедэ манай партийна организациин динлэнхи олон гэшүүд жэшээтэ һайнаар хүдэлнэ, нинтын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана, техническэ дэбжэлтын түлөө, үйлэдбэриин экономическа үрэ дүнгүүдые һайжаруулхын түлөө эрмэлзэл ехэтэйгээр тэмсэнэ.

Коллективэй урда табигдаһан зорилгонуудые шиидхэхээр хараалагдаһан али бүхы хүдэлмэридэ бүгэдэ коммунистнуудаа үүсхэлтэйгээр хабаадуулха, ажал хэрэгэй түлөө тэдэнэй өөһэдынь харюусалгые улам дээшэлүүлхэ гэжэ партком нилээд оролдолгоёо гаргана. Энэ талаар али олон асуудалнуудые шиидхэһэн, хэмжээ ябуулгануудые хараалһан зэргэтэйбди. Жэшээнь, комбинадай коммунистнуудай хамтын суглаан дээрэ «В. И. Ленинэй захяа заабариин ёһоор хүдэлмэреэ эрхилхын түлөө» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдэдэ һэн. Тэндэ коммунист бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ тухай ашатуһатай, һониншье хөөрэлдөөн болоо бэлэй. Коммунист хадаа өөрынгөө ажал ябуулгые гансал тушаалта хүдэлмэри дүүргэлгээр хизаарлаха ёһотой бэшэ, харин хамтын хэрэгэй түлөө. өөрынгөө организациин, бүхы партиин хуби заланай түлөө хэзээдэ һанаагаа зобожо, хам оролсожо ябахадаал үндэр нэрэ зэргэеэ харюулха ушартай бшуу.

Коммунистнуудые эдэбхижүүлхэ гол оньһонуудай нэгэн партийна даабари болоно. Тиимэһээ эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлхы ажал ябуулгада гэшүүдэйнгээ хэр зэргээр хабаадалсажа байһые шэнжэлжэ үзөөбди. Энэ шэнжэлэлэй дүнгһөө али олон тобшолол хэгдээ гээшэ. Коммунист бүхэнэй ажабайдалай дүй дуршэлые, арга шадабарине, эрдэм һургуулине, зан абарине хараада абажа, тэрэндэ ямар нэгэн партийна даабари үгэхэ ёһотой байна гэжэ ойлгогдоо һэн. Энэ эрилтын ёһоор цехүүдэй партийна эхин организацинууд, партийна бүлэгүүд хүдэлмэреэ ябуулжа байдаг. Хүн бүхэнэй шадабарине хараада абажа, болгоомжотойгоор үгтэһэн даабари үрэ дүнгөөр үлүүсэ ехэ. Энэ талаар олон жэшээнүүдые дурдажа болоно.

Тэдэнэй дундаһаа имэ жэшээ дээрэ тогтоё. Мал үүсэлдэг, болбосоруулдаг заводой партийна организаци эгээл олон гэшүүдтэй юм. Эндэ табин гаран коммунистнууд бии. Тус заводто хүдэлдэг коммунистнууд бултадаа нормоёо дүүргэжэ ябадаг. Олонхинь—үйлэдбэриин түрүүшүүл, хахадһаа динлэнхинь коммунис ажалай ударник гэһэн нэрэ солотой. Заводой коммунистнууд нүхэд Паршуков, Костиков, Мельников, Ли И-лу, Андреев, Фомина, Васильева, Рыбникова болон бусад эрхимээр хүдэлжэ, үльгэр жэшээ харуулан ябадаг. Партиин гэшүүдые гансал ажалдаа шалгардагаарнь бэшэ, мүн нинтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададагаарнь онсо хүндэлдэг байна бшуу. 28 коммунистнууд элдэб орган болон комиссинуудта һунгагданхай, хорёод нүхэд политинформатор, агитатор болон ханын газетын редколлегиин гэшүүд юм.

Ажалдаа коммунис ёһоор хандалга, үндэр дээдэ мэдэрэл, түрүү үзэл бодол, үнэн сэхээр алба хэлгэ хадаа олонхи коммунистнуудай ажабайдалайнь хуулита ёһон болонхой гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Манай комбинадай ажалша бүхэн коммунистнууд нүхэд Немочин, Копылов, Буршина (консервын завод), Аранзин, Филиппова (колбасна завод), Фефелов, Коржавин (механическа цех), Андреев, Жуков, Бурышева (холодильник) болон бусадые һайн танидаг, онсо хүндэлдэг байна. Эдэнэр имагтал үйлэдбэриин түрүүшүүл, нинтын эдэбхитэй ажал ябуулагшад байдагаараа имэ сууда гараа ха юм.

Мүнөө манай коллективэй дунда коммунис ажалай ударник гэһэн нэрэ солодо хүртэһэн 170 шахуу коммунистнууд хүдэлжэ байдаг. Консервын заводой, 9 цехэй, 32 бригадын коллективүүд имэ үндэр нэрэ алдарые зүүжэ ябана. Теэд тэдэ коллективүүдэй олонхиинь коммунистнууд хүтэлбэрилнэ. Энэ тон шухала зүйл. Партиин гэшүүдэй, партиин гэшүүндэ кандидадуудай түрүү зэргэдэ ябажа, алишье талаараа үльгэр жэшээ харуулжа байхада бүхы партийна организацимнай нэрэ улам үргэдэнэ, үүргэнь далижана бшуу.

Бидэ ганса партийна даабари коммунистнуудта үгэлгөөр энэ хэрэгые дүүргэнэ бэшэбди. Даабариин дүүргэлтые саг үргэлжэ шалгажа байлга коммунистын харюусалгые улам дээшэлүүлнэ. Даалгагдаһан хэрэгээ хэр зэргээр бэелүүлжэ байһан тушаагаа коммунистнуудай урда тоосожо байдаг гурим тогтоонхойбди. Энэ арга һайн һургаал. Тоосоһоншье хүн, тоосоо шагнажашье һууһан хүн олон юумэ ойлгожо абана, өөһэдынгөө ажал ябуулгые наринаар шэнжэлжэ, шүүжэ, бээ шэмхэлжэ үзэнэ. Бэе бэедээ эрилтэ ехэтэйгээр хандалга хадаа коммунистнуудые эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүмүүжүүлгын нэгэ гол оньһон болоно. Энэ хүдэлмэрине илангаяа бүлэг болон эхин организацинуудта һайжаруулха гэжэ оролдогдоно.

Парткомой энэ талаар эмхидхэн ябуулһан хүдэлмэри партиин гэшүүн бүхэнинё журам гуримтайгаар, эдэбхитэй сэдьхэлтэйгээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэнь урагшатай һайн нүлөө үзүүлнэ. Имэ хүмүүжэлтэй хүн олондо хүндэтэй байдаг. Жэшээнь, колбасна заводой нэгэ бригадые коммунист Н. А. Аранзин хүтэлбэрилдэг. Эбтэй эетэй, түрүү энэ коллектив Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэ зүүнхэй, мүнөө В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй мүрысөөндэ амжалтаар баян алхална. Коммунист Аранзин тухай олон юумые хэлэжэ боломоор. Долоон жэлэй даабарине эрхимээр дүүргэһэнэй түлөө 1966 ондо Эхэ ороной дээдын хайра—Ленинэй орденоор шагнагдаа һэн. Энэ өөрөө шадамар бэрхэ ажалай эмхидхэлшэ, нинтын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадагша. Нүхэр Аранзинине заводой коммунистнууд нэгэтэ бэшэ партбюрогой, комбинадай парткомой гэшүүнээр һунгаа. Нүхэдэйнгөө этигэл найдабарине тэрэ эрхимээр харюулжа ябадаг хүн.

Арһа, нооһо болбосоруулдаг цехэй хүдэлмэришэн коммунист Н. Д. Паршуковые абаад үзэел даа. Энэ нүхэр цехэй партийна бүлэгые гурбадахи жэлээ толгойлно. Ажалша бэрхэ, налгай нашан зантай, дутуу дунданууды тэсэдэггүй, нүхэдэйнгөө түлөө ходо һанаата болон ябадаг—инмэл түрүү шэнжэ шанартай коммунист. Н. Д. Паршуковой хүтэлбэрилдэг партийна бүлэгэй хүдэлмэри ходо магтуулдаг, үндэрөөр сэгнэгдэдэг. Хамаг анхаралаа хүнэй хэрэг үйлэдэ зорюулдаг, тэрэнэй ажабайдал ба ажаһуудалда хабаатай асуудалнууд түрүүшын ээлжээндэ шиидхэгдэдэг. Коллективэй суглаан дээрэ, юрын хөөрэлдөөнэй үедэ мүнөө үеын байдал, ажал хүдэлмэриин ябаса, хүнэй өөрынь ажаһуудал тухай асуудал гол һуури эзэлдэг шуу. Энэ цехэй табан түрүүшүүлэй партиин гэшүүндэ кандидадай стажые эрхимээр гаталжа, бодото гэшүүндэ абтаһан ушар олон асуудалда харюу үгэхэ зэргэтэй.

Коммунист, консервын заводой слесарь-наладчик В. Н. Немочин—СССР-эй Верховно Соведэй депутат, һайн һайхан сэдьхэлтэй хүн, комбинадай эгээл бэрхэ уралан нарижуулагша, нинтын ажал ябуулагша, парткомой гэшүүн. Нёдондо үйлэдбэриин бүлэг түрүүшүүлдэ «Социалис мүрысөөнэй отличник» гэһэн тэмдэг, Хүндэлэлэй грамота Министерствын ба профсоюзай ЦК-гай зүгһөө барюулагдаа һэн. Тэдэнэй дунда коммунистнууд олон. Холодильнигай мастер нүхэр Турушева, холодильнигай хүдэлмэришэн нүхэр Хапхардаев, станочник эхэнэр нүхэр Соколова, гэдэһэнэй цехэй хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Фомина болон бусад тэдэнэй тоодо оролсоно.

Манай коллективэй ажабайдалһаа үшөө нэгэ һонирхолтой жэшээ хэлэжэ болоно. Имагтал коммунистнуудай дурадхалаар мэнэ һая колбасна заводой коллектив Москвагай пумаажан бүд нэхэдэг Фрунзиин нэрэмжэтэ фабрикын бүд нэхэгшэ нүхэр Иванниковагай уряа дэмжэхэ гэһэн үнэтэ үүсхэл үүдхэбэ. Игэжэ алмаһан түүхэй эдлэлээ 1970 оной апрелиин 21 ба 22-ой үдэрнүүдтэ болбосоруулха гэжэ шиндхэбэри абаба. Өөһэдынгөө арга боломжонуудые тооложо үзөөд байхадаа, ой болотор 120 тонн... тиигээд тэрэнээ ... 23-най үдэрнүүдтэ ... бди гэжэ уялга ... хэй.

Энэ үүсхэлые ... ком, удаань ... хамтын суглаан ... һайшааһан байна ... коллективэй үүсх... комбинадайнгаа ... уряалһан байнаб...

Энэ бэшэг соо ... бусадшье олон ... манай коммунис... түрүү ябаха үүр... бэелүүлжэ байда... руулна. Тобшолон ... бинадай коммунис... тиингаа хүдэлмэр... руулхын, үйлэд... ха, хүгжэхын, т... лан һайжаруулх... хүсэ шадалаа, оюу... боломжонуудаа ... тэмдэглэмээр.

В. И. Ленинэй ... жэлэй ойн үг... байхадаа, комму... хэзээнэйхиһээ э... гээр, эрмэлзэл зо... хэ, нинтын али б... гада шунал ехэ... уялгатай бшуу. К... Ленинэй партиин ... сэхэ, эдэбхи түгэс ... Партиин гэшүүн ... дээдэ мэдэрэлтэй... бодолтойгоор, үн... ша бэрхээр, үүсх... мүүжүүлхэ гээш... гол шухала зорил... гые хүсэндэнь ... комбинадай парт... али болохо хэмж...

Ю. ...
Ленинэй орде... мяха-консерв... партком...

КОМСОМОЛОЙ АЖАБАЙДАЛ

АХА НҮХЭДҺӨӨ ГЭЭГДЭ-НЭГҮЙ

Оронойнмнай бүхы ажалшад мүнөө В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахые эрмэлзэн, хэзээ хэзээнэйхиһээ эршэтэйгээр ажаллажа байна. Тэдэнэй тоодо залуу үетэн, комсомолшууд энэ гайхамшагта ойдо бэлэг болгон түрүү ажалай жэшээ харуулна.

Манай республикын Хойто-Байгалай аймагай комсомолшууд Бүхэсоюзна Ленинскэ шалгалтые эрхимээр барихын тула ехэхэн хүдэлмэри ябуулна.

Нэн түрүүн комсомолой политическэ һуралсалда анхарал хандуулагдажа, энэ талаар яһала ехэ үрэ дүн туйлагдаа. Нёдондо 412 комсомолшуудай 294-ниинь, мүн 118 союзна бэшэ залуушуул политическэ һургуули, кружогуудта һуралсаа һэн. Тиихэдэ 46 хүн үдэшын дунда һургуулида һураа. Һайн теоретическэ бэлэдхалтэй комсомолшуудай ажал хүдэлмэрөө зүбөөр ябуулха байһаниинь элитэ ха юм. Ушар имэһээ, шэнэ жэлдэ үшөө олон залуушуулые һуралсалда хабаадуулха зорилготойгоор ВЛКСМ-эй райком ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна.

ВЛКСМ-эй райкомдо, мүн комсомолой эхин организацинуудта «Ленинскэ шалгалта бариха залуушуулда» гэһэн тусхай булангууд бии болгогдонхой. Эндэ комсомолой хүдэлмэри ба тэрэнэй түүхэ харуулһан, В. И. Ленинэй ажал ябуулгатай танилсуулһан номууд суглуулагдана.

17 хүнһөө бүридэһэн аймагай лекторскэ бүлэг һүүлэй үедэ ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Лекци уншахаһаа гадна, тэдэнэр тематическа үдэшэнүүдые, хөөрэлдөө газар газарта үнгэргэжэ, олоной һайшаалда хүртэжэ байдаг. Жэшээлхэдэ, «Ленин ба хүүгэд», «Ленин ба хүгжэм» гэһэн тематическа үдэшэнүүд, «Буутай хүн», «Ленин 1918 ондо» гэһэн кинофильмнүүдэй харалга лекторнүүлэй бүлэгэй эдэбхеэр һүүлэй үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэһэн байна.

ВЛКСМ-эй райкомой үнгэргэдэг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри залуу хүбүүд, басагадай ажалдань ехээр нүлөөлдэг. Мүнөө аймаг дотор 35 залуу коллективүүд өөһэд хоорондоо мүрысэнэ. Эдэнэй найманиинь малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадажа, һайн үрэ дүнгүүдые туйлаа. Юрий Черноевой звено эрхим ажалайнгаа түлөө Хүндэлэлэй грамота, вымпелээр шагнагдаа, ВЛКСМ-эй райкомой Хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшэгдээ.

Калининай нэрэмжэтэ колхозой ангай фермэдэ гансал залуушуул хүдэлдэг юм. Тэдэнэр мүн баһа аймаг дотороо эрхимлэжэ ябана. Имэ жэшээнүүд олон. Залуушуулай ябуулжа байһан бүхы ажал хэрэгынь «Байгалай толон» гэһэн комсомолой радиожурналаар саг үргэлжэ дамжуулагдажа байдаг. Мүн аймагай газетэдэ штатна бэшэ залуушуулай таһагшье бии болгогдонхой юм.

Агуу ехэ вождиин алдарта ойе эрхим амжалтатайгаар угтахын түлөө ВЛКСМ-эй Хойто-Байгалай райком бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ, урдаа табиһан зорилгоёо эрид шууд дүүргэжэ шадахань дамжаггүй.

В. КРЫЛОВ.
«Буряадай залуушуул» газетын корреспондент.
Хойто-Байгал.

Мэдэгма Шагдарова эдир залуу наһанһаа хойшо мал ажалда хэшээл оролдолгоёо зорюулжа ябаа юм. Бэшүүрэй аймагай Болонгуудай совхоздо ажалладаг энэ наһажаал эхэнэр хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллахаһаа гадна, баян дүй дуршалаа залуушуулда дамжуулан үгэдэг. Үнгэрһэн жэл соо 100 эхэ хонниһоо 82 хурьга абажа ондо оруулхаһаа гадна, нооһо хайшалха түсэбөө үлүүлээ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

Хойто Казахстанай областьнуудта энэ жэл орооһо таряан айхабтар баянаар абтана. Кокчетавска областиин Кокуетавска районой ажалшад В. И. Ленинэй ойн хүндэлэлдэ габшагай ажалаар харюусахабди гэһэн уялгаяа дүүргэлтэ болгон, 77 мянган тонно тарянай орондо 100 мянган тонно тушааха гэжэ шиидэнхэй.

Зураг дээрэ: Кокчетавска элеватор тээшэ шэнэ ургасын таряа ашаһан машинанууд шэглэжэ ябана.

ТАСС-ай фотохронико.

ШЭНЭ КИНОФИЛЬМ

Казахстанай кинодокументалистнууд шэнэ фильм байгуулаа. Энэнь «Нэгэ бэшэгэй мүрөөр» гэжэ нэрлэгдэнхэй. Хори нэгэдэхи оной намар Владамир Ильич Аральска загаһашадта игэжэ бэшээ һэн: «...Угаа хэсүү бэрхэ ушар тухай — бүхы Поволжидо, Ураал шадарай зарим нютагуудта үзэгдөө дуулдаагүй үлэсхэлэнгэй тохёолдоһон тухай мэдээсэл таанадта хүрэһэн байгаа ёһотой». Хүндэ хүшэр байдалда ороһон хүнүүдтэ туһалхые, бариһан загаһанайнгаа зарим хубине тэдэнэртэ үгэлсэхыень Аральска далайн ажалшадые вождь уряалһан байгаа.

Ленинскэ эдэ мүрнүүдые диктор уншана. Волго шадар болоһон үлэсхэлэнгые, манай Эхэ ороной хүшэр хүндэ байдалые үнэн бодотоор харуулһан тэдэ жэлэй кадрнууд экран дээрэ гарана. Казахай загаһашад Ильичэй уряае халуунаар һайшаан угтаад, ород аха дүүнэртээ туһалаа бэлэй.

Экран дээрэ гаража эхилһэн шэнэ киноленто—Казахай ССР-эй арадай артист режиссёр Ораз Абишевэй гушан зургаадахи зохёолынь болоно. Совет засагай түрүүшын жэлнүүдтэ загаһашадай гаргаһан үүсхэл эдэбхине энэ фильм харуулхаһаа гадна, тиихэ үеынь байдалда орходоо тад ондоо болоһон мүнөөнэймнай ажабайдалтай хүн зонине танилсуулна. Тиихэдэ Ленинэй хандаһан хүнүүд, тэдэнэй хүбүүд болон ашанар—мүнөөнэй загаһашад, мэргэжэлтэд, партийна хүдэлмэрилэгшэд харуулагданхай.

Алма-Ата.

(ТАСС-ай корр.).

УКРАИНЫН ХҮНГЭН ИНДУСТРИИН ФЛАГМАН

Днепропетровскын гадар трикотаж хубсаһанай фабрика түрүүшын бүлэг хубсаһануудые оёжо гаргаа. Украинын хүнгэн индустриин тон томо предприяти бологшо тус фабрика областной центрэй нэгэ захадань бодхогдонхой.

Мүн бусадшье үйлэдбэринүүд ашаглалгада үгтэхөөр бэлдэгдэнэ. Дүршэлтэй механигууд А. Забашковский, Д. Гришко, М. Захаров, Д. Маркман гэгшэдэй шадамар гарнуудаар трикотажна автомадууд, оёлгын машинанууд хабсаргагдана. Будалга-гоёолтын корпусой агрегадууд ашаглалгада үгтэхэеэ байнхай. Трикотаж хубсаһа оёхо шэнэ технологи эндэ хэрэглэгдэхэ, тэрэнэй ашаар хубсаһан угаагдахадаа агшахагүй.

Энэ фабрика жэлдээ зургаа миллион хэһэг трикотаж гадар хубсаһа оёжо гаргадаг байха юм.

Днепропетровск.

(ТАСС-ай корр.).

САЯАН ДЭЭГҮҮР ЭЛЕКТРО-ДАМЖУУЛГЫН УТАҺА ТАТАГДАНА

АК-ДОВУРАК. (Тувын АССР). Тувын промышленна индустриин түрүүшын предприяти бологшо «Тувaасбест» гэжэ комбинадай байдаг газарһаа Баруун-Саянай гүн гүнзэгы руу уһа намагууд, хада ууланууд, түргэн урасхалта гол мүрэнүүд дээгүүр, бүтүү ой тайганууд соогуур металлаар бүтээгдэһэн гоё тулганууд бодхогдоно. Абаза—Ак-Довурак гэһэн 220 километр утатай электро-дамжуулгын үндэр вольтно лини татагдажа байнхай. Тэрэнэй утаһа шэжэмүүдээр Красноярска ГЭС-эй хямда сэнтэй электроэнерги мүнөө жэлэй эсэстэ республика хүрэжэ ерэхэ юм.

«Тувaасбест», «Тувакобальт» гэжэ комбинадуудта, республикын городууд болон тосхонуудта промышленна тоқ хүрэжэ ерэхэ байна.

(ТАСС).

АМИ НАҺАЯА ГАМНАНГҮЙ ТУЛАЛДАГШАД

Мүнхэ гарнизоной памятнигые бодхоолготой холбоотой хүдэлмэри Брестын баатар-хэрэмэй газар дээрэ эхилээ.

Хашаатайнь зүүн үүдэн шадар хүдэлжэ байһан экскаваторщик Е. И. Закшиевский траншей малтажа дүүргэхэеэ байхадаа, гаргаһан шорой сооһоо солдадай котелок, кружка, обоо отог буудагдаһан гильзэнүүдые олоо. Брестын хэрэмые баатарлигаар хамгаалагшадай музейн хүдэлмэрилэгшэд тэндэнь ерэжэ, удангүй газар доһоо баатарай үхэлөөр унаһан долоон сэрэгшын хүүрые, буунуудые, машинадаһан текстэй үмхирһэн хуудаһануудые олоно гаргаа. Солдадай досоогоо саарһатай хоёр медальон олдоо.

Танкнуудтай тэмсэдэг 98-дахи тусхай артиллерийскэ дивизионой бүлэг сэрэгшэд энэ участок дээрэ байһан юм. Ахалагша политрук Н. В. Нестерчугай, лейтенант И. Ф. Акимочкинай хүтэлбэрээр энэ бүлэг булюу хүсэтэ дайсантай тулалдаһан байгаа. Артиллеристнүүд участогые хоёр недели үлүүтэй саг соо хамгаалаа.

Наһа бараһан сэрэгшэдэй нэрэ обогууд тодоруулагдажа байнхай.

Брест.

(ТАСС-ай корр.).

АЛАС-ДУРНА ЗҮГЭЙ БААТАРЛИГ ДОМОГУУД

ХАБАРОВСК. (ТАСС-ай корр.).Ородой түрүүшын аяншан Ерофей Хабаровай түүхэтэ габьяа тухай «Холын мүрэн дээрэ» гэһэн М. Мироновой повесть «Хабаровск» гэжэ номой тусхай магазинда наймаалагдадаг болоо. Гурбан зуу гаран жэлэй урда тээ Хабаров «нүхэдтээ хамта» һала дээрэ һуугаад, Амар мүрэнине уруудахадаа, аборигенүүдэй-нанайцуудай, ульчнуудай, нивхүүдэй, удэгейцүүдэй һууринуудта хүрөө, олон газарта хилын харуулнуудые хасаг гарнизонуудтайгаар табяа.

«Холын мүрэн дээрэ» гэжэ зохёол «Алас-Дурна зүгэй баатарлиг домогууд» гэжэ библиотекын номуудай нэгэн болоно. Энэ номые Хабаровскын хэблэл барлан гаргаһан байха юм. Библиотекэдэ Сергей Лазо ба буу зэбсэгэй талаар тэрэнэй ханинар тухай «Үүр сайжа байхада ...», «...шуурган» гэжэ А. ...лётчигууд-туршалга... торгойдо зэбэтэ ... майлдана» гэһэн ... ном ба бусад орол...

АМАРЫЕ ДА... ХОЛБОҺОН ...

Амар мүрэнэй ... хоолойтой нэгэдүү... таха проектые сов... ноо зохёожо байн... зам Амар мүрэнэй ... лон Японой арал... суднануудай ябаха ... болгожо үгэхэ ... Амар мүрэнэй ... уһанай халилгые ... лада үлүү гараһа... лаар далай руу ха... юм.

Энэ хадаа проек... лань болоно. Зүгэ... һанаа зобоодог ас... тиигээд наринаар ... байнхай. Жэшээл... нэй намарай сагта ... загаһанай түрһэ... хёолдодог юм. М... нюруугай доошоо... хаялгада ямараар ... һаниинь мүнөөдсо... Ой тайганууд соо ... лодог болохо гү? С... ямар болохоб?

Эдэ асуудалнууд... хүрьнэ шэнжэлэгш... гуудай, климатол... гуудай, медикогеогр... дицинүүд харюу ... экспедицинүүд Ки... мүнөө хүдэлжэ бай...

Хабаровск.

(ТА...

ЖЭШЭЭТЭ УСТАВ ЗҮБШЭНЭ

ОЛОНОЙ ҺАЙШААЛ

Һаяшаг колхозой Жэшээтэ Уставай проект зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан гэшүүдэйнгээ хамтын суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, «Улаан Оронго» колхозой түрүүлэгшэ Н. А. Осодоев һонирхолтой тоонуудые дурдаа.

Эгээл дүшэн жэлэй саада тээ Оронго нютагта түрүүүшын хамтын ажал эмхидхэгдээ һэн. Тэрэ гэһээр эндэ горитойхон хубилалта болоо.

Жэшээлхэдэ, тус колхоз 1945 ондо оройдоол 12 мянган центнер таряа сохиһон байбал, үнгэрэгшэ жэлдэ ажахы 44 мянган центнер таряа хуряагаа. Адууһа малайнь тоо толгой жэшээлэшэгүй олошороо. Хүн зониннышье эрдэм бэлигээр түгэлдэр, баян дэлгэр байдалтай болоо. Дүшөөд жэлэй саана дунда эрдэмтэй оройдоол нэгэ хүн эндэ байһан һаа, мүнөө 40 хүниинь дээдэ, 300 хүн дунда һургуули дүүргэнхэй.

— Парти, правительствынгаа үдэр бүриин анхарал оролдолго, бодото туһаламжын ашаар колхознай Совет оронойнгоо хүдөөгэй бусад ажахынуудтай адли хүгжэн һалбараа, — гэжэ нүхэр Осодоев хэлэнэ.

Оронгодоо түрүүшын хамтын ажал эмхидхэлсэгшэдэй нэгэн, үнинэй коммунист Р. Б. Бимбаев үгэ абаад, игэжэ хэлээ:

— Артелиин Уставай шэнэ проект хадаа хүдөөгэй таряашад, малшадта, колхозой ажабайдалда, үйлэдбэриеэ саашань улам хүгжөөхэ хэрэгтэмнай ехэхэн удха шанартай. Илангаяа гол баялиг—газараа зүбөөр эдлэн хэрэглэхэ ёһотойбди.

— Туйлаһан амжалтануудаа дурдахынгаа хажуугаар бии байһан дутуу дундануудаа элирүүлэнгүй гараха ёһогүйбди. Олонхи гэшүүдэй үнэн зүрхэнһөө оролдожо, даалгагдаһан ажалдаа шударгы һайнаар хүдэлжэ байхадань, зарим хүнүүд хамтын зөөридэ гам хайрагүйгөөр хандана. Жэшээнь, зарим механизаторнууд техникэ, зэмсэгтээ һаланаар хандана, сагһаань урид эбдэнэ, элээнэ. Тэрэнһээ болоно, мүнгэ зөөри үлүүсэ гаргашалагдана. Мүн элдэб барилга муу шанартайгаар хэгдэнэ. Эндэмпай трактор, машинын гараж баригдаһаар тиимэшье үни болоогүй, теэд мүнөө тэрээн соо хүдэлхын аргагүй, бороо хура тэрэ зандаа гоожожо байдаг. Хэһэн ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг хүнүүдтэ шанга хэмжээ абаха шухала, — гэжэ МТМ-гэй слесарь Н. П. Мункуев хэлээ.

Колхозой экономист Д. Б. Цыденов, главна зоотехник М. Х. Хабдаев гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, гол түлэб мүнөөдэрэй шухала асуудалнуудта—бүхы адууһа малаа һайнаар бэлшээн таргалуулха, мяха, һү ехээр абажа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые гүрэндэ худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүр... най, бусад ургамал... түргэноор, гэзлтэр... малай үбэлжэлгэдэ ... лэхэ гэхэ мэтэ асуу... тогтоо.

Оронго нютагай ... шад колхозой Жэ... проектые бүринү... гаар һайшаагаад, ай... нигуудай конферен... хаар өөһэдынгөө ... һунгаба.

А. НАГ...
Улаан-Үдын айм...

асуудалаар Генеральна штабай Главна управлениин тусхайлан найруулһан бэшэг уншагдажа, тодорхойгоор зүбшэн хэлсэгдэһэн.

Тэрэнэй һүүлээр зургаа хоноод байхада, декабриин 14-дэ, фронтһоо ерэһэн делегадуудай хабаадалгатай зүблөөн баһа зарлагдажа, таряашадгүйгөөр, гансал промышленна районуудай хүдэлмэришэдһөө бүридэһэн өөрсэ арми — «социалис гварди» гэдэгые байгуулха дурадхал оруулагдаа бэлэй. Гурба хоноод тэрэнь буруушаагдаа һэн. Декабриин 17-до коллегиин гурбадахи зүблөөн Генеральна штабай түлөөлэгшэдтэй, сэрэгэй албанһаа табиха комиссиин делегадуудай хабаадалгатайгаар зарлагдаһан юм. Дайн байлдаанһаа бултадаа эсэжэ, хашаршоод байхадань, сэрэгэй албанһаа табилгын дүүрэһэнэй һүүлээр, имагтал һайн дураарнь хүн зониие сэрэгэй албанда дахин хабаадуулжа болохо, зүгөөр тиимэ һайн дуратанай үсөөдөөл һаань, залуушуулые уялгата ёһоор элсүүлжэ болохо гэжэ түс зүблөөн дээрэ тодорхойлһон байгаа.

Теэд тиимэ һанамжын гараһан дары нэгэ шухала ушар болоод, тэрээнээ хубилгаха ушартай болоо һэн. Гурбадахи зүблөөнһөө хойшо оройдоо табан хоногой үнгэрөөд байхада, декабриин 22-то, ахамад командалагша Н. В. Крыленкын ставкаһаа нимэ удхатай утаһан дохёо абтаһан байгаа: харгы замай ехээр һандарһан ушарһаа фронт дээрэ эдеэ хоолой зүйлэй ехээр дутажа, солдадуудай олоороо тыл худар арилжа байһан, румынуудай талаһаа манай сэрэгүүдтэ аюул тохёолдуулжа байһан ушарһаа румын фронтын сэрэгүүдые бага зэргэ сухарюулан гэдэргэнь абаашажа, сэрэгшэдэй байдал һайжаруулха, эдеэ хоолоор хангаха эрилтэ табигдана. Тиигэбэл, солдадуудай өөһэдын мэдэлээр, зоргоороо болохо ябадал болюулагдаха һэн, бүхы шухала зүйлөөр хангагдаха газартаа сэрэгүүд дүтэлжэ, түмэр замай хүдэлмэри хүнгэрхэ һэн.

Энэ телеграмма тухай В. И. Лениндэ дуулгагдаа бэлэй. Тон шухала асуудал һэн туладань, Владимир Ильич сэрэгэй мэргэжэлтэдэй һанамжа соносохые хүсэһэн байгаа. Хуушанайхяар декабриин 22-ой үдэшын 7 часта Петроградай Мойко үйлсын 17-дохи номертэ, агсан сэрэгэй министрэй гэртэ (тэндэ сэрэгэй зургаануудай управлениин коллеги тиихэдэ байрладаг һэн) зүблөөн татагдажа, бишье байлсахаар уригдаа бэлэйб.

Тэрэ асуудалай зүбшэн хэлсэгдэһэнэй һүүлээр, фронтын сэрэгүүдые байһан газарһаань бү хүдэлгэе гэжэ Ленин дурадхаа һэн. Теэд фронтдохи байдалые, сэрэгүүдэй дайшалхы шадабариие хайшан гээд дээшэлүүлжэ болохоб гэһэн асуудал тэндэ гараһан юм. Энэ асуудалаар иимэ хэмжээ абахые Владимир Ильич дурадхаба: транспортые гуримтай болгохоор хэмжээ дары абаха, сэрэгүүдэй зориг бадаруулхын тула фронтын частьнуудта шэнэ сэрэгүүдые нэмэжэ ябуулха. Тиихын тула Петроградай, Москвагай округуудтахи Улаан гвардиин отрядуудые шадаал һаа түргэнөөр, 8—10 хоногой турша соо, фронт ябуулха, тэдэл округуудта (гол түлэб Москвагай округто) Улаан гвардиин шэнэ частьнуудые, 10 корпус (300 мянган хүнтэй) байгуулжа эхилхэ. Тэрээнтэй хамта шэнээр байгуулагдагша частьнуудта инструкторнууд болгохын тула солдадуудай комитедүүдэй һунгаһан делегадуудые, ябаган сэрэгэй 400, артиллериин 100 инструкторые фронтһоо дуудажа асарха.

Үглөөдэрынь энээн тухай захиралтанууд зохихо газартань хүргэгдэһэн байгаа. Теэд тэдэ хэмжээнүүд ямаршье һаа, саг зуурын байба. Тэрэ үеэр Украина ба Дондо граждан дайн эхилһэн, хаанта арми улам ехээр һандаржа, задаржа захалһан юм. Зэбсэгтэ шэнэ хүсэ эмхидхэхэ зайлашагүй шухала болоод байба. Тиимэһээл Улаан Армиие дары байгуулжа эхилхэ гэһэн Владимир Ильичэй дурадхал тон зүб байгаа. Энэ зорилгоор «Улаан Арми байгуулха Бүхэроссиин коллегиие» бии болгохо гэжэ тогтоогдоһон юм. Улаан Арми ямар гуримаар тогтоогдохо ёһотойб гэһэн асуудалые бүхы талаарнь зүбшэн хэлсээд, декредэй проект бэлдэхые Владимир Ильич дурадхаа бэлэй. Тиигээд зүблөөн дүүрэһэн юм.

Россида үшөө үлөөд байһан гадаадын сэрэгэй түлөөлэгшэд шэнэ арми байгуулагдахань гэжэ дуулахадаа, главковерх Н. В. Крыленкэдэ ерэжэ, шэнэ армияа байгуулхынтнай тула мүнгэ зөөри табихабди, зүгөөр тэрэнээ германецуудта эсэргүү байлдаанда зорюулхат гэжэ правительствануудайнгаа нэрэһээ дурадхаа һэн. Тэдэ дурадхалнуудыень нүхэр Крыленко буруушааһан байгаа.

Улаан Армиин тогтоһон тухай хэлээд, дурдалгануудаа дүүргэхэдэмнишье болохо һэн. Гэхэ зуура, дурсагдаһан зүблөөн тухай тусгаар тогтожо хэлэхэ хүсэлтэйб. Мүнөөшье, 20-ёод жэлэй үнгэрөөд байхада, тэрэ зүблөөн үсэгэлдэр болоһон мэтээр һанагдана.* Владимир Ильичэй залан сэхэ зан, зүблөөшэдтэ зулгы дулаанаар, нүхэрэй ёһоор хандаһаниинь, хэлсэгдэжэ байгаа асуудалай удхые тэрэ дары ойлгожо абадагынь, тобшо, мэргэн ажаглалтануудынь түбхын түрүүн ехэ һонирхол үүсхээ һэн. Тэрэ зүблөөнэй тон бүтэмжэтэй, түбшэнөөр үнгэрһые ехэтэ һайшаагаа һэм. Харин хуушан министерствэдэ болодог хооһон хубхай зүблөөнүүдые һанаад, Ильичэй үнгэргэһэн тэрэ зүблөөнтэй жэшээд үзөө һэм. Тиихэдэм хуушан министерствын зүблөөнүүд хаанаш хүрэхэгүй, хубхай шашаг байгаа.

Январиин 15 (28)-най декредые Владимир Ильич өөрөө хинан заһаһан юм. Тэрэ декрет гаргаһанай һүүлээр Улаан Арми бодото дээрээ байгуулагдажа эхилээ бэлэй.

Николай ПОТАПОВ

ЭХИН...*)

...ПОВ Николай Михайлович (1871—1946 онууд) ...й мэдээжэ ажал ябуулагша, хаанта армиин ге...йтенант. Буһалгаалан бодоһон арадай талада ...революциин түрүүшын үдэрһөө ороһон юм. ...ноябрьһаа—Генштабай начальник. Граждан ...элнүүдтэ республикын Реввоенсоведэй дэргэдэ...эй-хуули гаргалгын соведые толгойлһон, 1924 он...о сэрэгэй литературна ба багшын ажал эрхил...дэ ниитын сэрэгэй һуралсал хүтэлбэрилһэн юм.

...революциин һүүлээр ...моделл хахадай ү...ада, ямар шэнжэ тү... Улаан Армиие эмхид...аб гэһэн түрүүшын ...дэһэн байгаа. Кол...гынь зүблөөн Гене...ай түлөөлэгшэдтэй ...риин 8-да, урдань сэ...рэй байһан байшан ..., сэрэгэй ерээдүйн ..., бүридэл тухай зүб...о һэн. Тиихэдэ энэ

...мир Ильич Ленин ...расхаалнууд» гэжэ ... томһоо. КПСС-эй ...дэргэдэхи Марксизм... институт ба По...ээ номые хэблэлдэ

* *Дурдалгань 1936 ондо бэшэгдэһэн—ред.*

(АПН).

...ГШЫН ОБРАЗ БУРЯАД УРАН ЗУРАГТА

...ГАЛОВА,
...овед

...урал зураг гол түлэб ...иин социалис ре...эр хүгжэжэ эхил... Шэнэ темэ, шэнэ ...уран зураашад... ...ломжонуудые ол...байна бшуу. Тэрээн...зураха дуратаншье ... байна. Жэшээнь, ...ядай уран зураа...до оройдоол 8 хүн ...дэ мүнөө 40 гаран ...ехэ мэргэжэлтэй, ...хүнүүдэй коллек...ай хэһэн ажал, бэе...гүүдыньшье тобоймо ...талаар үргэн, уд... гэшэ. Буряадай ...йлагала В. И. Ле... бэелүүлхын түлөө ...ар ажаллаһан, ...байна.

...ай түрүүшын буряад ...ндэ бии болоо һэн. ...ай зураашадаймнай ...ников бэелүүлһэн ...дэ мэдээжэ болоһон ...эн мэдээсэл» гэжэ ... В. И. Ленин Н. К. ...ой И. В. Бабушкин... байһан харуулагда...

...Лондондо эмиграцида ... Тимэһээ «Иск...агент, зориг түгэлдэр ... И. В. Бабушкинай ...аралтайгаар шагна...оронойнгоо байдалые, ...люционно хүдэлөөнэй ...жэ байһые хадуун ...

«Россиһаа ерэһэн мэдээсэл» гэжэ зураг дээрээ А. А. Окладников удаан саг соо нарин нягтаар ажаллаһан юм. Түбхын түрүүн Владимир Ильичэй Лондондо байха үе саг тухай материалнуудые, тэрэ үеын революционно событинуудые һайн шудалаа, нилээд удаахан В. И. Ленинэй түбэй музейдэ ажаллаһан. Тиигэжэ нүхэр Окладников удха түгэлдэр уран зураг бүтээһэн байна. «Россиһаа ерэһэн мэдээсэл» мүнөө Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ республиканска музей соо табигданхай, олоной анхарал хододоо татажа байдаг.

Уран зурааша тус зураг дээрээ хүдэлжэ захалһан үеһөө эхилээд ленинскэ, революционно темэдэ гол зорилгоёо хандуулдаг болоо гэхэдэ алдуу болохогүй. Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уран зурагай выставкэдэ бидэ А. Окладниковай «1917 он» гэһэн линогравюрыень хаража баярлаа бэлэйбди. Тус зохёолой уран бүтээлгэнь айхабтар юрын аад, гүнзэгы удхаараа баян. Сагаан саарһан дээрэ В. И. Ленинэй үгэ хэлэжэ байһые харуулһан зураг зураатай. Бидэнэй урда сэдьхэлээ хүдэлэнги, зоригтойгоор шиидэнги В. И. Ленинэй шарай. Тэрэнэй энэ дүрэнь вождьдо найдангүй байха аргагүй мэдэрэл түрүүлдэг, тэрэниинь гэршэлһэн 1917 оной революционно событинуудай үеын амисхаал энэ зурагһаа харагшадта мэдэрэгдэдэг байна.

Октябриин революциин 50 жэлэй ойдо зорюулагдажа эмхидхэгдэһэн уран зурагай выставкэдэ мүн уран зураашад А. И. Тимин ба Г. Е. Павлов хоёрой В. И. Ленинэй образ харуулһан зурагууд табигдаа һэн. Тэдэнь мүн хоёр зональна выставкэдэ табигдаһан байха. Тэндэ А. И. Тиминэй «Искра. Бабушкинай Лондондо Ленинтэй уулзалга» гэһэн зураг олоной анхарал татаһан байна. Тус зураг темынгээ талаар А. Окладниковай «Россиһаа ерэһэн мэдээсэл» гэжэ зурагта дүтэрхы. Тиигэбэшье бэелүүлгынгээ талаар тон ондоо юм. Нэгэдэхеэр, тус зурагай композицинь юрын. В. И. Ленин И. В. Бабушкин хоёрой сонхын хажууда хөөрэлдэжэ байхань эли тодоор аад, ехэ томоор харуулагданхай. Тэдэнэр бүхэлиин һуни хөөрэлдэжэ хоноод, үглөөгүүр үүрэй сайхые хаража байнад. Сонхын саана Лондоной гаһар томо байшан гэрнүүд аржына. Гэбэшье Ленин Бабушкин хоёр бүри холо руу хайлмадаанхай, тэдэнэй сэдьхэлдэ түрэл Россинь.

Харин уран зурааша Г. Е. Павловай В. И. Лениндэ зорюулһан зураг «Газар тухай хөөрэлдөөн» гэһэн эхитэй. 1923 ондо России таряашадай ажабайдалда болоһон айхабтар ехэ гүнзэгы удхатай событи тухай энэ зураг туужална. Москва шадарай нэгэ һууринда түрүүшын трактораай ерэхэдэ, тэндэхид түрүүшынгээ бураздаа гаргаха дээрээ В. И. Лениниие урижа асарһан байна. Таряашад Владимир Ильичые тойрошонхой. Зүрхэ сэдьхэлһээ хөөрэлдөөн болоно байна. Энээхэн зураг хүнэй сэдьхэлдэ һайхан мэдэрэл, гүнзэгы бодол, урма баяр түрүүлдэг. Тиигээд харагшадай энээхэн мэдэрэл В. И. Лениндэ зорюулагданхай. Иигэжэ тус зурагай гол удха элирнэ. Энэнь зураг дээрэхи гоё һайхан байгаалиин амисхаалаар дамжуулагдана. Хабарай урин дулаан саг газаа орошонхой, юртэмсын ами орожо байһан үе. Иимэ сагта байгаали шэнээр хубилдаг, шэнэ ургаса тарижа, һайн үрэһэ хүлеэдэгбди.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 наһа гүйсэһэнэйнь ойдо зорюулжа, Буряадай уран зураашад һүүлэй үедэ шэнэ бүтээлнүүд дээрэ хүдэлжэ байнхай.

Уран зурааша Т. А. Рудь «Ленин Шушенскада» гэһэн зураг дүүргэхэ дүтэлэнхэй. Энэнь үнгэтэ бэшэ, харин линогравюра байха юм. Александр Казанский «Тиимэ парти бии юм!» гэһэн зураг дээрэ хүдэлнэ. Энэ темэдэ нилээд олон зураашадай бүтээлнүүд олондо мэдээжэ ааб даа. Гэбэшье А. Казанскиин зураг тон өөрын, тусхай маягтай, хэлбэриингээ талаар һонин байхаар хүлеэгдэнэ. Гадна В. И. Ленинэй монгол арадай вождь Сүхэ-Баатартай уулзажа байһан үеынь харуулһан зураг уран зурааша Д-Н. Дугаров дүүргэжэ байна. Мүн Г. К. Кунцов «В. И. Ленин—арадай вождь» гэһэн томо зураг дээрэ хүдэлнэ. А. А. Окладников, Г. Е. Павлов болон бусад урда тээнь В. И. Ленинэй образдо хандаһан зураашад мүн лэ шэнэ зохёолнуудые дүүргэхэ болоо. Тэдэнэй һүүлэй хүдэлмэринүүд темээрээ мүн лэ манай багшатай холбоотой.

Эдэ бүгэдэ зурагууд В. И. Ленинэй 100 наһанай ойтой дашарамдуулан нээгдэхэ юбилейнэ выставкэдэ харуулагдаха юм.

В. И. Ленинэй түбэй музей соо вождиин ажабайдал болон ажал ябуулгада хабаатай олон тоото экспонадууд табяатай байдаг. Тэдэнэй дунда суута скульптор М. Г. Манизерэй 1950 ондо бүтээһэн «В. И. Ленин» гэһэн скульптура олоной анхарал татана. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «В. И. Ленин» гэһэн скульптура харуулагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

ЗАЛУУ НАҺАНАЙ ЗАЛИТАЙДА

ЗУРАГЛАЛ

Үглөөнэй наран аяар тэрэ холын Бархан уулын шобхо үндэр шулуун оройе гэрэлтүүлбэ. Һүүлшын бороодо һайжарһан Тураахинай үргэн нэлэнхы тала дайда ногооорон хабтайна. Дунда-Аргатаһаа тээ хойнохоно оршодог һү һаалиин гүүртэдэ бэлшээриһээ ерэһэн үнеэдэй үүгэнэлдэхэ, хүнэгүүдэй хангирха, хүнүүдэй зугаалхань үглөөнэй тунгалаг агаарта тон элихэнээр сууряатана. Эндэ үглөөнэй һаалган эхилбэ гээшэ.

Үни хада уулзаагүй юумэдэл, энэ тэрэ юумэн тухай ярилдажа ябаһан бүлэг һаалишадай хойнохоно дундуур бэетэй, тухайлхада хорёод наһанай залуухан басаган аалихан гэшхэлнэ. Тээ саанань боро халаад нэмэриһэн Чимит хээтэй эдэниие хүсэхэ һанаатай шадал соохоноо һалирна.

— Света, ямар түргөөр гэшхэлнэбши. Хүлеэ,—гэһээр эхынгээ амидашанхай хүрэжэ ерэхэдэ:

—Гэртээ байхагүй, юундэ ерэбэт. Гансааран һаагаад дүүргэнэ аабзаб,—гээд, басаганиинь дурагүйлхэһэн хэбэртэй тодобо.

— Юун бай гэжэ. Гэртэ тиимэ хээд орхихоор ажал үгы ха юм. Юрэдөө шамда хамһалсаха гэһээ...— гэжэ Чимит хээтэй харюусаба.

Хашаагайнгаа хажууда хүрэжэ ерэмсээрээ һаалишад зүг бүрин таража, өөһэд өөһэдынтөө үнеэдые шууяса һаажа ороо бэлэй. Уданшьегүй хүнэгөө дүүргэгшэд һү тушаан абагша Бадма Раднаевта һуеэ тушаахаяа хүрэжэ ерэнэд. Тэдэнэр һүнэйнгөө хэмжүүрэй зурлаахайе адаглан хаража:

— Һаядаа үнеэднай һүтэй боложо байна. Һүүлшын борооһоо бэлшээримнай нилээд һайжараа ха юм,—гэлдэжэ, хүхюунээр хөөрэлдэнэ.

Эгээл энэ үедэ Светлана ногоон хүнэгөөр дүүрэн һү үргэлэнхэй ерэбэ. Бадма тэрэнэй хүрэжэ ерэмсээр:

— Эдэ залуушуулай үнеэд ямар ааб. Юрэдөө, таанадаа удангүй хүсэхэ даа,—гээд, баярлангяар миһэрхэдэнь, тэндэ байһан үниинэй һаалишан Дашинима Шотхоева тодожо абан:

— Илажа гараха хүнүүднай эдэл ха юм. Ахигдаба, түрүүлбэ гээд хоро үһөө һанаха бэшэ, харин үүсхэл уряаень дэмжэхэ хэрэгтэй, — гэжэ харюусаа һэн.

Тиимэл даа, тон зүб. Өөһэдынгөө ерээдүйн халааниие дүй дүршэлдөө һургаха, ажалдань али болохоор туһалалсажа байха гээшэ хүн бүхэнэй хэрэг шуу.

...Светлана Мутуева һаалишанаар ажаллажа эхилһээр тиимэшье үни болоогүй. Хоёрхон жэлэй саада тээ нютагайнгаа һургуулиин найман класс дүүргэһээр, түрэл совхозойнгоо ажалда хүдэлхөөр шиидээ юм. Гэртэхиниинь, илангаяа эхэнь абаһаар энээниие зүбшөөгөөгүй. Тиибэшье һаань, Светлана эхэдээ һанаһанаа бултыень тайлбарилжа, өөрынхеэрээ болоо бэлэй.

Тэрэ түрүүшынгээ жэлдэ тиимэ гайхамаар амжалта түйлаашьегүй һаа, нилээд дүршэлтэй болоо. Һаалишанаар ажаллажа эхилэмсээрнь, тэрэнэй эхэ—Чимит хээтэй—басагандаа али болохоор хамһалсан һалирдаг һэн. Илангаяа үбэлэй сагта үнеэдые харууһалханьтиимэшье хүнгэн хэрэг бэшэ. Аргал шабааһанһаань сэбэрлэхэ, эдеэлүүлхэ, уһалха, һаахаһаа эхилээд, ажалынь дүүрээ гэжэ байхагүй. Үшөө хажуугаарнь комсомолой эмхиин үгэһэн даабари дүүргэхэ хэрэгтэй.

Светлана Мутуева үбэлжөөндөө зөөжэ ошомсоороо, совхозойнгоо соёлой байшангай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн уран һайханай бүлгэмдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоо һэн.

Аргатын совхозой комсомолой организациин секретарь Пурбо Цыремпилов:

— Света эгээл эдэбхитэйшүүлэймнай нэгэн. Комитедэй үгэһэн даабариие алгадгүй дүүргээд лэ байдаг,—гээд хөөрэнэ.

Энэ жэлэй ган гасуурта хээрын бэлшээри хээзэ хэзээнэйхиһээ муугаар ургажа, эндэхишүүлые нилээд гэнэдхээгээ. Юуб гэхэдэ, аяар хабар байхада зунай бэлшээриин үедэ ехэ һү һаахаар дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаа һэн. Теэд хабарһаа хойшо нэгэшье дуһал бороогой ороогүйһөө боложо бэлшээринь шарлажа хаташоод, үнеэдһээнь биратай һүн һаагдаагүй.

Совхозойнь хүтэлбэрилэгшэд эдэ бүгэдыень хараадаа абан, үнеэдтэнь талха таряанай зүйл нэмэлтэ тэжээл болгон үгэлсэхөөр хэлсээ һэн. Энээниинень залуу һаалишан Света үндэрөөр дэмжэжэ, үнеэдээ гүүртынгээ газаа асарангүй талха таряанайнь зүйл бэлшээри дээрэнь эдюулээд, тэндэнь һааха дурадхал оруулһан юм. Тиигэжэ эндэхид абаһан уялгаяа дүүргэхэ аргатай болоо бэлэй.

Светлана Мутуева энэ зун горитойхон һү һаагаа. Тэрэ хамта дээрээ 22 үнеэтэй. Тэдэнь бултадаа һаамхай юм. Жэлэй хоёрдохи хахадай һү һаалиинь дүнгүүдые согсолоод байхада, энэ нүхэрнай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр үдэрэй 9—10 килограмм һү һаадаг байба. Тиигэжэ түсэбөө дүүргэжэ шадаа. «Һү һааха, үнеэдые зүбөөр харууһалха талаар Светэдэ дүй дүршэл яһала бии»,—гээд нүхэдынь нэгэн дуугаар магтана.

Мүнөө иигээд лэ үбэлжөөндөө зөөжэ ошоһоор намарай хэнзэ ногоондо, ороойо таряанай һүүридэ малаа һайнаар бэлшээжэ, зунайхиһаа үлүү ехэ һү һаахын түлөө социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрхэнь. Энээндэ залуу комсомол басаган Светлана Мутуева хам оролсожо, горитойхон илалта түйлахаар бэеэ зэһэжэ байнхай. Тиигэншьегүй яаха бэлэй. Залуу наһанайнгаа эршэ зоригой булаг мэтэ бурьялан байһан хаба соо шэнэ илалта түйлаха гээшэ мүнөө үеын залуушуулай жама ёһон болоо ха юм.

В. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуу һаалишан Светлана Мутуева.

Н. ДАМБАЕВАЙ фото.

...АССР. Бүхы оронойлмнай ой модо... түрүүшүүлтэй хамта эндэхи модо ...ад заншалта һайндэрөө ажалай ам...таба. Верхне-Олонецкэ леспромхо... ленинскэ ажалай вахтада жаг...бэшэ үрэ дүнгүүдые түйлана. Байг...нтябриин 1-нэй мэдээгээр эндэхи ...оронойнгоо арадай ажахыда түсэб... 6 мянганһаа үлүү кубометр эрхим ...тай Карелиин модо эльгээһэн байна. И. Е. Иевлевэй даадаг мастернуудай участогай коллектив мүрысөө үүсхэгшэдэй түрүү зэргэдэ дабшана. 204 кубометр ой модо сүүдхын туршада бэлдэхэ даабаритай бага комплексно бригаданууд үдэр бүри жиир 215—220 кубометр бэлдэжэ амжана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. Иевлевэй даадаг мастернуудай участогайхид модо бэлэдхэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Ц-Д. ХАМАЕВ

НЮДЭН

НАЙРУУЛГА

АЯАР холын даа, бага наһанайм үлгын эхин шатын, угалзата һолонгоор хүрмэгдэһэн үеынгөө багахан дуһал хэлтэрхэйе шинии нюдэн соо харажархёод, сошоһон, мэгдэһэн юумэндэл зогсошоод, хүдэлэнгүй, үгэ дуугүй, сэб сэхэ урдаһааш шэртэнхэй, һууридаа уягдалайб. Шишье гайхаа хаш. Наранай ульһалиг элшэ тодон абажа, халуудахаяа һанаһан толгойхонуудаа һэбшээндэ һэрюусүүлхэдэн хүдэлгэжэ, сэлмэг тэнгэри, сэлюун жаргал тухай дуу шэбэнэлдэһэн сэсэгүүдһээ нюдэсэ һалгажа, һуужа байһан һандали дээрэһээ бодохоёо забдабаш. Уураг тархиингаа үй түмэн зүргэхэнүүд соогуур бодолой ямар һабагша татажа, мэдэрэлэй ямар долгиндо абтаһыеш мэдэхын, таахын аргагүй һэн.

— Далдиржа, ойлгожо ядаһан шэгтэй, юун хүн бэ? Яабаб? гэһэншэг һэшхэл табшан, үгэгүйгөөр зайлахаяа забдахадаш, хүлисэл гуйжа, үни үнгэрһэн тэрэ ушарал тухай хэлэхэ гэхэдээ, хэлэм өөхэндэ сарсашаһандал, хүдэлжэ үгэбэгүй. Шарайдам һүүдэрэй унажа, хүндэ сохилто доро зүрхэнэйм лугшаһые ойлгоһон ши аягүйрхэһэндөө, хайрлаһандаа юм гү даа, орхижо ошонгүй, хилэн түхэреэхэн нюдөөрөө гэтэхэдэшоод, альган дээрэм һууһан шубуухайдал үзэгдэбэш.

«Би шамай хүүхэхэн, яахашьегүйб. Бү гайха, бү жэрхэ даа. Шамда мүнөө гансал баярые хүргэхэ хүсэлэнтэйб. Юундэ нюдэ рууш иимэ удаан шэртэһыемни мэдэхэдээ, оройдоошье гайхахаяа болихош даа. Бү зайлыш даа, һуу нэгэ бага, шагна минии зүрхэнэй нюусые. Зүү?»

Городой сэсэрлиг соохи эдэ сэсэгүүд хүдөө талын нэгэ дурасхаалта хүүр дээрэ ургажа байһан сэсэгүүдые намда юундэшьеб һануулаа.

«Этигэмэ һайхан дуу мүнөө хүрэтэрөө, наһанайнгаа хахад дабаа дабатараа, дуулажа шадаагүйдөө халаглан ябадагби»,

«Юундэ?».

«Тиигэбэл шагныш даа? Нэгэ бага тэсэбэри гарга. Иимэ юумэн болоһон юумэл даа».

Миралзажа ногоорһон нуга руу хүршынгөө басаган Этигэлтэй хүлэй хурдаар гүйлдэн, сэсэг түүжэ малгай оёхоёо, уһанда орожо, гургалдайн аялга шагнахаяа олонто ошодог һэмди. Ой, шугы, тала, нугамнай — «диваажан» мэтэ һанагдадаг байгаа. Тэрэ юундэшьеб намда байгаали мэтэ һайханаар үзэгдэдэг һэн. Баярта хонгёо энеэдэнэйнь абяан соо өөрынгөө хонхо мэтэ һоол тодохон мэдэрэлэй сууряае сонособжо, элилдэн ябаһан алтан хараасгайдал шуумар түргөөр ниидэн ошожо, Энэдхэг оронойэгээ арюун сэсэгые таһалжа шамда асарһайб гэжэ сэдьхэдэг болоходоод ябааб.

Сасуулбари нюдэндэш олодоггүй һэм. Мүнөөшье хүрэтэр олоодүйб.

Номин тэнгэриин гүн, талые халяаһан талаан уһанайм һаргаама миралзаан, хангай тайгымни халюун ногооной номгон хараса. сэсэгэй дэльбын шэмэг, энэрхы дулаан ажымни нюдэнэй сэсэгы, амтан аршаанаймни тунгань, үшөө олон даа, тоолошогүй олон юумэнэй зүһэ хараса мэдэрэл, шэрэнүүд Этигэлэй нюдэн соо багтаатай, нюугаатай байдагые хэды һонишоон, гайхан, бадаран, дуурьян харадаг һэмбиб!

Үбһэндэ орохын урда тээ һэн. Хоюулан арбан зургаа наһа гүйсэнхэй, тармуурташ һуугаа һаатнай хамаагүй гүүлэһэндээ баярлаһхай, нэгэ бригадада хүдэлхэ гэлсэбэбди. Үбһэнэй урда тээ Этигэл город ошохо болобо. Үглөөдэр ябаха гэжэ байхадань, бүри багынхидаал хүл нюсэгэн, хүхюутэй, зугаатай нугаяа ошоо һэмди. Сэсэгүүд мании угтажа байгаа. Үбсүү шарахан, нарһан модоной халиһанай үнгэлиг, эрэ хүнэй эрхын тухайхан гургалдай эрьсын бургааһан соо хороод, Этигэл, шам тухайм, нютагаймнай дабтагдашагүй үзэсхэлэн байгаали тухай дуу жэмбүүрхэн хоолойгоор татална. Мори буладагай тунга уһан соо тойроп эрьен тамаржа, өөдөө хаража, ульһата наран өөдэ энеэбхилэн, доошоо бухан, оёоройнь молор шулууе гаргажа, домоглон сэнгэн ябаһанаа, эрьедэ гаража, үегүй ногоон дээрэ үлгыдүүлэн, номин тэнгэри өөдэ шэртэнхэй, гургалдайн дуу шагнабаш. Бурьялан, харьялан дэбэрхээ забдаһан булагтал хоёо хүхэ машагшни үзэсхэлэн тобороод, зүрхэнэйш сохисын түргэдэһые мэдэрүүлэн, хөөрэн хөөбэлзэн байгаа һэн. Эхэ талымни ирагуу дуунай аялга сээжэһээшни задалан гаража, гургалдайн дэлгэһэн хүгжэм доро гайхалтай һайханаар гурган, урган байба. Нюдэншни юрэ бусаар ялалзан, юртэмсэеэ шэртээ. Ерээдүйн агуу дуушанай мүндэлһые анха ойлгооб. Түрүүшын дуранай арюун мэдэрэлэй ерэһые түрүүшынхеэ мэдэрээб. Хоюулан эгээл түрүүшынхеэ унтангүй, үүрэй сайхые угтаабди. Ши үглөөгүүрынь город мордоо һэнш. Ай даа. тиихэдэ би шамтаяа ошохоёо ягаа һэмбиб даа, халаг. Тиигэбэл нэгэ минута, нэгэ часааршье тэрэ уршаг ёай зайсуулагдажа болохо байгаа. Шамайем олон хүнүүд асараа. Хүмэриһэн машинатнайш шэрэгдэжэ ерээ. Шиниим нюдэд нээгдэбэгүй. Унтан унташоо гэжэ этигэхын аргагүй. Улаан хада тээшээ, уулын үндэр тээшэ. шадалаараа гүйшооб. Нугадаа би шамгүй ошожо шадахагүй байгааб.

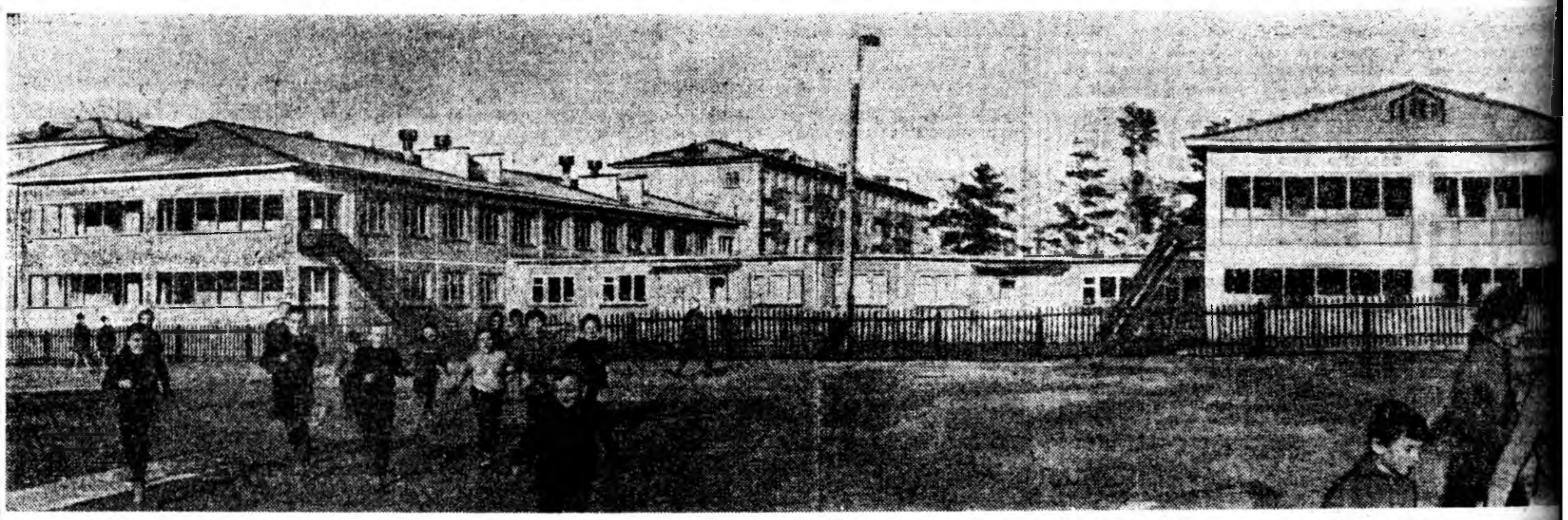
«Ойлгосотой. Намайе хүлисэгты», — гэжэ ши үгэлбэш.

Энэ болотор Этигэлэйнгээ нюдэ хараагүйгөө харабаб. Этигэл мэтэ сэдьхэлтэй, Этигэл мэтэ хоолойтой байгаа ёһотой гэжэ шэбшэбэб. Юуб гэхэдэ, хүнэй бодол ухаан, сэдьхэлэйнь хүдэлсэ, хүсэл эрмэлзэлынь, хуржал голхоролынь, баяр жаргалынь нюдэн дээрээ байдаг шуу. Нюдэн—дэлхэйн бүхы үнгэ шэнгээһэн гэрэл. Этигэлэйнгээ нюдэ би мүнөөдэр сэсэрлиг соо олооб. Агуу дуунай аялга зүрхэн соом дэбэрбэ. Шинии хүсэһэн хүсэлые бэелүүлхэб. Яагаад бэелүүлхэеэ ойлгооб. Этигэлни, этигэлтэй хэбтэ. Шинии нюдөөр би дэлхэйе хараха хүсэлэнтэйб.

Үдэр бүри шахуу республикымнай ниислэл Улаан-Үдэ хотодо шэнэ гэрнүүд, эмхи зургаануудай байха байшангууд бүтэнэ. Һаяар Улаан-Үдын Октябрьска райондо «Солнышко» гэжэ урин дулаан нэрэтэй шэнэ ясли-саад нээгдэхэнь. Тус саадта нэгэн доро 400 үхибүүд ябадаг болохо. Шэнэ саадые даагша Ольга Васильевна Кирилова:

— Энэ һайхан хүүгэдэй ордондо гол түлэб НОШ фабрикын ажалшадай үхибүүд ябаха юм,—гэжэ хөөрэнэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ОНТОХОН

СЭРЭГШЭ ХҮБҮҮД

Иван купец гурбан хүбүүдтэй байһан юм ха. Ехэнь — Яким, дунда хүбүүниинь Иван, багань — Алексей гэжэ нэрэтэй байба.

Хүбүүдынь армида алба хэхэ-нэй гэжэ эсэгэдээ хандаба.

Удаашьегүй эсэгэнь гурба морндые зэргэшүүлжэ оруулаад, хүбүүдээ сэрэгэй албанда үдэшэбэ. Ехэ хүбүүниинь — Яким 20 жэлдэ, дунда хүбүүн — Иваннинь — 15 жэлдэ, бага — Алексейнь—10 жэлдэ алба хэхэ болоо.

Гурбан хүбүүдтэ эсэгэнь 5—5 түхэригэй алта үгэбэ. Бэшэ зөөри үгөөгүй.

Эдэ хүбүүдэйнь алба хэһээр байтарнь он жэлнүүд хойно хойноһоо һубариһаар 10 жэл үнгэрбэ. Гурбуулан сугтаа нэгэ үдэр складта хүдэлхэ болобо. Тиигэжэ ябатараа, бага хүбүүниинь нэгэ гоё гэгшын атлас хаарта олобо.

Үглөө үглөөгүүрнь Алексей армиһаа табигдаха болобо. Зөөри гэхэдэ: 5-най алтатай, нэгэ колодо атлас хаартатай, муу боро шинельтэй, хуушан ботинкатай, хара муу сүүмхэтэй—иимэ хүн армиһаа табигдаба. Гэртээ бусаха хэрэгтэй.

Зунай аяма халуун үдэр. Үбһэнэй үе. Солдат Алексей утын замда гараад ябажа байна. Нараншье тонгойһоор хадын саагуур хорголобо. Боро хараан дэлхэйе хушаба. Нэгэ ехэ хотон айлда дүтэлбэ. Тиигэжэ ябатарнь, таяг тулаһан табн гарамгай наһанай хүн ябажа байба. Энэ хүн хаанай ехэ зарасашак бэеэрээ байшоо. Тос-тас гэһээр хажуугаарнь үнгэрхөө һанахадань:

— Байзыт, байзыт! — гэжэ тэрэ хүндэ Алексей хандаба. Мэндэшэлэлсэбэ.

— Хоёр айлда оробоб. Ямар зон гээшэб? Намайе хонуулнагүйл. Хаана хонохо юм гээшэбиб?—гэбэ солдат.

— Хонуулха уладуудые заажа үгэхэ хүнтнай өөрөө ябанаб, — гэбэ тэрэ хүн.—Тээ-э тэрэ, зүүн хойно, хоёр модоной газарта Холхой купецтэн һуудаг юм. Гоё гоо байратай, һуудалтай айлайхи, тэндэл амаржа хонохолта даа. Зүгөөр хэдэн дабхар харуултай байха. Ороно аабзат даа, — гэжэ тэрэ хүн заажа үгэбэ.

Холхой купецэйхи. Үндэр хашаагайнь газаа гурбан харуулшад. Үүдыень нээжэ оробо. Хашаа соонь үшөө гурбан харуулшад. Гурбан дабхар томо гэгшын байшантай. Дээдэ дабхартань Холхой купец өөрөө һуудаг. Алексей тэндэнь оробо. Мүргүй зулгыгаар мэндэшэлэлсээд, хонолго һураба. Купец ехэ урин налгайгаар угтаад, хонуулха болобо.

— Столоводо орожо эдеэлэгты, эдеэ хэдэг басаган тэндэ байха,—гэбэ купец.—Садатартнай эдеэлүүлхэ, хонохо, амарха газар заажа үгэхэ,—гээд купец Алексейдэ хэлэбэ.

Солдат доошоо буужа, столоводонь оробо. Һайхан гэгшын гоё басаган угтажа байба. Алексейн урдаһаа хаража хаража, тэрэ басаган уйлашаба.

— Юундэ иигэтэрээ уйлаба гээшэбта?—гэжэ Алексей гайхаба.

— Энэ залуу хүбүүн хаанаһаа ерээбши, хэн гэжэ нэрэтэйбши?—гэжэ басаган асууба.

— Алексей гэжэ нэрэтэйб, купец баяннай хүбүүмби,—гэбэ солдат. Тэрэ басаган бүришье ехээр бархирба.

— Юундэ иигэтэрээ уйланабта?—гэжэ солдат хүбүүн ехээр гайхаба.

Басаган нэгэ бага бараг болобо. Хүбүүн гайхана.

— Зай, намайе эдеэлүүлэ,—гэбэ тэрэ хүбүүн.

Басаган һайн һайн эдеэ табижа, солдат хүбүүе эдеэлүүлбэ. Һүүлээрнь хонохо газартань абаашахынгаа урда тээ басаган гурбан шубуун дэн Алексейдэ һарбайба.

— Һүе, юу үгэнэ гээшэбши?—гээд хүбүүн ехээр гайхаба.

—Унтаха дээрээ носоогоод унтаарай, зай гү,—гэжэ басаган солдадта хандаба.

— Юу хэлээ гээшэбши, эдээнинешни хүн үхэхэдөө носоодог юм бэшэ гү?—гээд хүбүүн басаган тээшэ хараба.

— Хойто наһандатнай буян болохол даа, — гээд басаган уруугаа хараад байна.

Солдат хүбүүн ехээр гайхаашье һаа, жэхын татанги басагые дахан, хонохо байра тээшэ гэшхэлэлдэбэ. Казарма шэнги ута гэгшын байшан руу Алексейе оруулба. Тэрээн соонь ехэ гоё. Олон таһалгануудтай. Нэгэ таһалга руунь хүбүүн оробо.

— Зай, эндэ нойрсогты, — гээд басаган нюдэеэ халтируулаад гаража ябашаба.

Нэгэ шубуун дэнгээ носоогоод, хүбүүн хаартаяа һагшажа һууна. Хажуугаарни ямар зонууд, юун бии юм ааб гэжэ мэдэхэеэ таһалгаһаа гараба. Тэрээгүүрхи таһалга бүхэнине харахадань, элдэб үнгын шубуун, элдэбын ан—иимэ юумэн байба. Эдээн соо эгээн хүшэтэйнь ямар амитан хаб гэжэ солдат хүбүүн хараба. Тиихэдэнь хара гүрөөһэн, гурбан шүдхэр бии хэбэртэй байба.

Һөөргөө ерэжэ, таһалгадаа оробо. Бапа хаартаяа гаргажа, һагшан һууна. Тиигэжэ байтарнь, гурбан шүдхэр гэнтэ орожо ерэбэ. Таһалга соонь хнибараан, хуа һалхиа бодобо. Хаартануудынь хиидэжэ эхилбэ. Тиигэһээр байтараа, һалхин бага намдаба. Шүдхэрнүүд иигэжэ хэлэбэ:

— Хаарта наадахамнай гү?

— Наадая, наадая.

— Ямар зөөритэйбши?

— 5-най алтатайб,—гээд хан байса стол дээрэ хаяба.

— Бидэ юу асархабибди,—гээд шүдхэрнүүд асууна.

— Нэгэ сагаан туулмаг алта асарагты.

Тэрэнииень асарба. Тиигээдшье наадан эхилбэ. Солдат хүбүүн, гурбан шүдхэрнүүд бүхэли һүниндөө үүр сайтар хаарта наадаба. Үдэр болобо. Шүдхэрнүүд алтаяа хуу алдаад, ябаха баатай болобо.

Ехэ шуубэрнтэй солдат хүбүүн алтала дэрэ дороо хээд, хэбтэжэ байна. Купецэй гурбан ехэ зарасанар шанга шангаар дуугаралсаһаар, казарма тээшэнь ерэжэ ябана. Таһалгын үүдэнэй хажууда ерээд, тэрэ гурбан иигэжэ хөөрэлдэнэ:

— Солдат хүбүүнэй яһаниинь лэ үлөө бээзэ. Шүдхэрнүүд гү, али хара гүрөөһэн—эдээнэй нэгэн эдеэ ёһотой даа.

Солдат хүбүүн энэ ярилдааень хуу ойлгобо. Таһа орёогоод, буруу бухаад хэбтэнэ. Гурбан зарасанар орожо ерэбэ. Нэгэниинь солдадые хуу татаба. Тэрэнь бузар сухалтай бодожо ерэбэ.

— Ягаа эртэ намайе һэрюулээ зомта?—гээд нахалаараа хараба. Тэдэ гурбан ухаа мэдээгээ алдаад, һү, унтагты, унтагты,—гэлдэбэ. Тэдэнэр түргэн гаража арилба. Купецтээ ерээд, тэрэ гурбан үрдилдэжэ байгаад: «Солдат хүбүүн амидыл!» — гэлдэбэ.

— Үшөө нэгэ үнжөөд ошог лэ даа, — гэжэ минии гуйлта солдадта дамжуулагты.—гэбэ купец.

— Үшөө үнжыт, амарыт гэжэ Холхой купец танине гуйжа байна, — гэжэ эдэ гурбан Алексейдэ ерэжэ хэлэбэ. Солдат ехэ баярые хүргэбэ. Бодоод, столоводо эдеэлхэеэ ошобо. Басаган аргагүй гайхана, харана энэ хүбүүе.

—?!

— Арбан жэлдэ дэмы алба хээгүй хүн аабзаб даа,—гээд Алексей миһэрнэ.

Басаган солдадые ехэ һайнаар эдеэлүүлбэ. Алексей һөөргөө бусаба. Бүхэли үдэртөө үдэшэ болотор амарба. Үдэшэлэн баһа ерэжэ, хоол бариба. Мүнөөхи басаган нэгэ кинжал хутагатайгаар гурбан шубуун дэн дахин үгэбэ. Тиигэхэдэнь солдат хүбүүн юу-хээ хадууба хаш.

Өөрынгөө таһалгада орожо, шубуун дэнгээ дахин носоогоод, хаартаяа һагшан һууна. Тиигэжэ байтарынь хара гүрөөһэн ехэ сухалтай юумэ орожо ерэбэ.

— Абгай, абгай, наашаагыт, һуугыт,—гээд солдат хүбүүн хандаба. Хоюулаа хаарта наадая!

— Тиигэе, тиигэе,—гээд хара гүрөөһэн зүбшөөбэ.

— Наадахынгаа урда тээ эдихэ, ууха юумэеэ бэлдээд һууя. Минии гурбан абгайнар энэ дороо ерэхэ,—гэжэ солдат хэлэбэ.

Хара гүрөөһэн эдихэ, ууха юумэ бэлдэхэеэ яаралтайгаар һөөргөө гаража ошобо. Тэрэ һамбаандань гурбан ехэ шүдхэрнүүд орожо ерэбэ.

— Манай ехэ абгай эдихэ, ууха юумэ асархаяа ошоо. Садатараа эдеэлээд, уугаад наадахабди,—гэжэ солдат хүбүүн хэлэбэ.

— Тээд бидэ юу асарха болонобибди,—гэжэ шүдхэрнүүд Алексей сэрэгшэдэ хандаба.

Нэгэ шүдхэртэнь:

— Ши таба һурэдэг буу асара. Нэгэл һомоор буудахада, онохоор мэргэн буу байха ёһотой.

Хоёрдохи шүдхэртэнь:

— Ши гармонь асараарай. Наадаа һаа, бүхы хүнэй хатархаар — тиимэ гармонь байха ёһотой.

Гурбадахи шүдхэртэнь:

— Ши джим сабхи асара. Нэгэ алхахадаа 7 модо ябахаар байха ёһотой.

Гурбан шүдхэр гаража ошобо. Удаань хара гүрөөһэн бии болобо. Хэмгүй ехэ эдихэ, ууха юумэтэй. Бишыхан стол дээрэ тэдэнээ бултыень табиба.

Удаашьегүй гурбан шүдхэр орожо ерэбэ. Буу, гармонь, сабхи гурбанине асараа. Табуулан столдоо һуугаад эдеэлжэ, уужа эхилбэ. Солдат хүбүүн архи уугаашан болоод, хоолойнгоо газаа тээгүүр адхана. Мантагар баабгай архи ууһаар һогтошобо. Гурбан шүдхэрнүүдшье һубарилдаһаар унашаба. Солдат буугаа абажа, эшээрнь тэдэнэйнгээ сохонуудыень соо сохижо алаад, үүдээ бүхэ гэгшээр шэбхэдээд унташаба. Үүр сайхын урда тээхэнэ һэрибэ. Хоёр-гурбан хүнүүдэй хөөрэлдэхэ абяан холоһоо соностоходол гэбэ. Тэдэнэрэй улам дүтэлхэ хэбэртэй хадань, үүдэнэйнгээ шэбхэ тайлаад, Алексей хүлеэнэ. Гурбан зарасанар орожо ерэбэ. Буугаа барьяад байһан солдат Алексей тэдээндэ иигэжэ захирба:

— Эдэ гурбан шүдхэрые байрадань абаашагты! Энэ хара гүрөөһэшье байдаг газартань оруулагты.

Тэбэдэн мэгдэһэн тэдэ гурбан хүлһэ һалһан болонхой гүйлдэнэ.

— Энэ казармада байһан бүхы амитадые бултыень энэ дороо табигты! — гэжэ солдат хүбүүн баһа захирба.

Газаа зосоо бүхы үүдэнүүдые сэлижэ, бултыень табиба.

Купец ноёндоо ошоод, иигэжэ хэлэгты гэжэ солдат ганирба.

— Тэрэ купецые ошожо алаад, бүхы солдадуудые табюулхамни.

Гурбан зарасанарынь айжа тэбэдэшэнхэй ээндээ ерэбэ. Бүхы юумэ хөөрэхэ гэхэдээ, хэниинышье хүнэй ойлгохоор юумэ дуугаржа шадабагүй, харин хубхайл ээрэшөөд байба. Нэгэниинь арайшье гэжэ амияа дараа боложо дуугарба.

Д. ЖУГДУРОВА.

(Түгэсхэлынь хожом гараха).

Спорт Спорт Спорт

ШАТАР

СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хойшолуулагдаһан партинуудые наадахадаа, Таль Смысловто, Платоновто шүүгдэһэнээ мэдэрээ. Игорь Зайцевтай тэрэ тэнсэһэн байна. Тукмаков Балашовто илагдаба. Штейн—Геллер, Игорь Зайцев—Полугаевский, Геллер — Тукмаков, Геллер—Фурман гэгшэдэй наадан тэнсэлгээр түгэсэһэн байна. Холмов Жуховицкиие шүүгээ.

ФУТБОЛ

Футболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө наадада Москвагай «Спартак», Киевэй «Динамо» команданууд тус бүри бүридхэлэйнгөө дансада 2—2 очконуудые нэмээбэ. Сентябриин 21-дэ «Спартак» Луганскын «Заря» командые 1:3, «динамынхид» Кутаисиин «Торпедын» футболистнуудые 3:0 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байна.

ХҮНДЭ АТЛЕТИКЭ

Польшын ниислэл Варшава хотын «Торвар» гэжэ спортын ордон соо нээгдэһэн дэлхэйн ба Европын түрүү һуури эзэлхын т[...] сөөндэ гур[...] нааданда э[...] шэгнүүртэ[...] вой армеец [...] шин 337,5 [...] үргэжэ, дэ[...] тогтоогоод, а[...] да хүртэбэ. [...] 200 грамм [...] нүүртэй Свер[...] тын 23 наһ[...] танин баһа [...] харуулжа, [...] ри эзэлһэн [...]

«МАНАЙ БУРЯАДТА»

Улаан-Үдын номой магазинуудта иимэ нэрэтэй ном һаяын үдэрнүүдтэ орож, хүдөө нютагуудташье эльгээгдэбэ. А. Бальбуров «Манай Буряадта» гэһэн зохёолоо ехэ һонёор бэшээ. Хэдэн үлхөө баримтата новеллэнүүдһээ бүридэн тус зохёол Мишка Жигжитов гэжэ бишыхан хүбүүнэй хуби заяан тухай хөөрэнэ. Тэрэнэй нюдөөр уншагшад Байгалай үмэнэхи гоё һайхан орон нютагайнгаа үнгэрһэн, мүнөөнэй байдалтай танилсана. «Мишкые кинодо буулгаба», «Республика[...] тодо», «Байгалай эрьеын тэрэнги соо» гэ[...] гүүдынь бүришье һонирхолтой. «Манай Бу[...] һэн энэ ном Буряадай номой хэблэлээр бэ[...] рүүшынхеэ энэ ном Москвада хэблэгдэ[...] гэн уншагшадай дунда тарашаһан байна.

Р. Х. [...]

„АЙЛ БҮХЭНДЭ—ГАЗЕТЭ“ ГЭҺЭН КОН[...]

1970 ондо „Буряад үнэн“ газетэ уншагша[...] үргэнөөр захюулхын түлөө конкурсын гу[...]

Конкурсдо хэблэл тараадаг нинтын түлөөлэгшэд, почтальонууд, хэлхээ холбооной отделенинүүдэй болон «Союзпечатиин» аймагай агентствэнүүдэй бүхы хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсаха эрхэтэй.

«Буряад үнэн» газетэ олоор тарааһан хүнүүдые урмашуулхын тула иимэ шан тогтооxo:

25 ТҮХЭРИГЭЙ 6 ШАН (НЭГЭДЭХИ). Нэгэниинь—«Союзпечатиин» аймагай агентствын хүтэлбэрилэгшэдэ, нэгэниинь—хэлхээ холбооной отделениин начальнигта, хоёрынь — почтальонуудта, хоёрынь—хэблэл тараадаг нинтын түлөөлэгшэдтэ.

20 ТҮХЭРИГЭЙ 12 ШАН (ХОЕРДОХИ). Хоёрынь—«Союзпечатиин» аймагай агентствын хүтэлбэрилэгшэдтэ, хоёрынь—хэлхээ холбооной отделениин начальнигуудта, дүрбэниинь—почтальонуудта, дүрбэниинь—хэблэл тараадаг нинтын түлөөлэгшэдтэ.

15 ТҮХЭРИГЭЙ 20 ШАН (ГУРБАДАХИ). Хоёрынь—«Союзпечатиин» аймагай агентствын хүтэлбэрилэгшэдтэ, хоёрынь—хэлхээ холбооной отделениин начальнигуудта, наймаанинь—почтальонуудта, найман[...] тараадаг нинтын түлөөлэгшэдтэ.

Ямар хүнүүд шан абаха эрхэт[...]

1. Өөрынгөө участок дээрэ 75 хэ[...] бэшэ «Буряад үнэн» газетэ захю[...] тальон, 150-һаа үсөөн бэшэ хэһэг[...] хэлхээ холбооной отделениин на[...]

2. 80 хэһэгһээ үсөөн бэшэ «Бу[...] газетэ тарааһан нинтын түлөөлэгш[...]

3. Нёдондонойнгоо захилые 20 [...] үлүү гаргаһан «Союзпечатиин» ай[...] ствын начальнигта—нэгэдэхи шан, [...] тээр үлүү гаргаашадань—хоёрдо[...] процентээр үлүү гаргаашадань[...] шан үгтэхэ.

АЖАГЛАЛТА. Жэлэй гү, али [...] хад жэлэй болзороор «Буряад үн[...] захюулһан нинтын түлөөлэгшэд, [...]онууд, хэлхээ холбооной отделени[...] печатиин» аймагай агентствын ху[...]шэд шан абаха эрхэтэй. Хахад жэ[...] болзороор захилай хэгдэһэн бай[...] шан үгтэхэгүй.

ЮРТЭМСЭ ДЭЭРЭ ЮУН БОЛОНОБ?

ВАШИНГТОН МЭХЭ ГОХО ГАРГАНА...

Вьетнамска арсалдаа түлэлдаа гүримшүүлхэ талаар США үүсхэл гаргаба гэһэн янза үзүүлхэ зорилгоор Вашингтон үнгэрэгшэ неделидэ мэхэ гохо гаргаһан байна. Президент Никсон дээдэ зэргэтэ политическэ ба сэрэгэй советнигүүдтэй Сагаан байшан соо зүблөө хээ. Энэ зүблөөн тухайгаа үргэнөөр соносхоһон байна. Урда Вьетнамдахи американ сэрэгүүдэй командалагша генерал Абрамс, Сайгондохи американ элшэн сайд Банкер тус зүблөөндэ уригдаа. Зүблөөнэй хүдэлмэри тон нюусаар үнгэрөө гэбэшье, тодорхой үрэ дүнгүүдэйнь нэгэн мэдээжэ болонхой.—Урда Вьетнамай патриотическа хүсэнүүдэй хинажа байһан газар нютагуудта добтолгохын тулада «В-52» гэжэ томо бомбардировщигуудые дахяад хэрэглэхэ тухай захирамжа США-гай президент үгэһэн байна.

Урда Вьетнамдахи сэрэгүүдэйнгээ тоое декабриин 15 хүрэтэр 35.000 хүнөөр үсөөн болгохые США хүсэнэ гээд президент Никсон дайн байлдаа үргэдхэхэ энэ алхамай һүүлээр мэдүүлһэн байна. Энэ мэдүүлгыень Вашингтоной ээлжээтэ мэхэ гохо, американ олониитын һанаа зайһаха ба Вьетнамдахи ээрхэг түримхэй ябуулгые болюулха тухай бүхы дэлхэй дээрэ хэгдэдэг эрилтэнүүдые һуларуулха гэһэн һэдэлгэ болоно гэжэ дэлхэйн олониитэ нэгэн һаналтайгаар тоолоно.

Урда Вьетнамдахи сэрэгүүдэйнгээ тоое «үсөөн болгохо» хүсэлэнтэй байһан тухайгаа США-гай нэгэтэ бэшэ мэдүүлдэг байһые, тэндэ американ интервентнүүдэй тоогой үсөөн болодоггүй, харин олон болоҗо байдагые харуулһан баримтануудые дэлхэй дээрэ мартадаггүй байна бшуу. Тиихэтэй хамта сайгон сэрэгүүдэй тоо олон болгохо, тэдэниие мүнөө үеын шэнэ техникээр хангаха яаралтай хэмжээнүүдые США абажа байдаг.

Мүнөө Урда Вьетнамда США-гай хахад миллион тоото арми байдаг, хэрбээ тэндэһээ 35.000 американ солдадай гаргагдаашье һаань, үнэндөө ямаршье хубилалта болохогүй байна. Президентын дурдаһан тоо Вьетнамдахи американ экспедиционно корпусой нинтэ тоотой жэшэхэ болоо һаа, далайда ороһон дуһалай шэнээн болоно гээд Японой «Санкей симбун» газетэ бэшэһэн байха юм.

35 мянган американ сэрэгэй алба хэгшэдые гаргаха тухай шиидхэбэри Вьетнамдахи дайн байлдаанай хэмжээндэ ямаршье удха шанартай бэшэ гээд дэлхэйн олонхи гол газетэнүүд, тэрэ тоодо Холбоото Штадуудтахишье газетэнүүд тэмдэглэнэ. ООН-ой Генеральна Ассамблейн 24-дэхи сессиин нээгдэхын урда тээхэнэ энэ шиидхэбэриие США-гай правительствын абаһанда олон шэнжэлэгшэд анхаралаа хандуулна. Тэдэнэй һанамжын ёһоор вашингтонско засагаархид иимэ шиидхэбэри гаргахадаа, Вьетнамда США-гай бэелүүлдэг ээрхэг түримхэй политикые дэлхэй дээрэхи эгээн лэ түлөөлэлгэ ехэтэй организацинн сесси дээрэ шүүмжэлэлгые һуларуулхые хүсэһэн байна.

АНГИИН ТЭМСЭЛ УЛАМ ШАНГАДАНА

«Мүнөө үедэ хүдэлмэришэн ангиин, үргэн олон ажалшадай тэмсэл улам шангадана» гээд Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөн Москвада һаяхан болоходоо тэмдэглээ һэн. Зүблөөнэй баталан абаһан документ соо бэшэгдэһэн эдэ үгэнүүд ажалшадай забастовконууд болон бусад нинтын ябуулгануудаар доһолгогдожо байһан капиталис оронуудай үдэр бүриин бодото байдал эли тодоор лаблана.

Холбоото Штадуудай Чикаго болон бусад зарим городуудай томо барилгануудай хүдэлмэришэд удаан саг соо забастовконуудые хэжэ байнхай. «Гражданска эрхые хамгаалха» уряатайгаар сагаан шарайтай ба негр хүдэлмэришэд булад хайлуулгын промышленностиин центр болохгшо Питсбург городто сентябриин 15-да хамтын демонстраци эмхидхэв.

ФРГ-гэй промышленностиин металлургическа, ашагта малтамалнуудай, судна бүтээлгын, бусад хэдэ хэдэн һалбаринуудта забастовконууд үргэнөөр болоҗо байдаг. Любек ба Килиин судна бүтээлгын верфьнүүдтэ, Саарай шахтануудта, Рурай металлургическа заводуудта забастовконууд болоо. Хүдэлмэришэдэй хэдэ хэдэн экономическа эрилтэнүүдые хангахыень эдэ забастовконууд ээлд баяшуулые баадхаһан байна.

Францида амаралтануудай дүүрэхэ үеэр хэдэн томо забастовко болоо. Орон дотор бүхэли неделиин турша соо түмэр замай транспорт һаатаа: Франциин бүхы районуудта түмэр замшадай забастовконуудһаа уламжалан, транспорт хүсэдөөр шахуу хүдэлхэеэ болёо. Түмэр замшадтай нэгэн доро Парижай метрогой хүдэлмэрилэгшэд, городой автобусуудай жолоошод забастовконуудые хэжэ, ажалай эрхэ байдал һайжаруулха, салин хүлһэ дээшэлүүлхэ эрилтэ хэһэн байха юм.

Италида болоҗо байһан забастовочно хүдэлөөнэй далайса тухай удаадахи тоонууд гэршэлжэ үгэнэ. Металлургнуудай, металл болбосоруулдаг промышленностиин хүдэлмэришэдэй сентябриин тэн багаар болоһон забастовкодо 1 миллион хүн хабаадаа. Барилгашадай хоёр үдэрэй забастовкодо мүн лэ эды шэнээн шахуу хүн хабаадаа.

Аргентинэдэ онсо байдалай тогтоогдонхойшье һаань, Росариогой — ороной промышленна томо центрнүүдэй нэгэнэй түмэр замшад недели үлүүтэй саг соо забастовко хээ. Түмэр замай бусад магистральнуудай хүдэлмэришэд мүн лэ забастовко хэжэ ороо. Полициин доботолгонуудые сухарюулхын тулада забастовко хэгшэд үйлсэнүүдтэ бүхэлэлтэнүүдые бодхоо.

Цейлоной промышленностиин гол һалбаринуудта — нефтиин, шинийн, электроэнергиин һалбаринуудта ехэ забастовконуудай болоҗо байһан дээрэһээ Цейлоной правительство орон дотороо онсо байдал тогтоохо баатай болоһон байна.

Ангиин тэмсэл бусадшье оронуудта шангадана. Өөһэдынгөө аша туһые хамгаалан, ажалшад хүдэлмэриингөө эрхэ байдал һайжаруулхын түлөө, өөһэдынгөө социальна эрхын ба демократическа сүлөөгэй түлөө улам бүри эдэбхитэйгээр тэмсэнэ.

УРДА КОРЕЙДЭ БУРУУШААЛГЫН ДЕМОНСТРАЦИНУУД БОЛОНО

Урда Корейдэ политическэ шухала ушарнууд һүүлэй үедэ болоо. Ороной «президентын» тушаалда американ табимал Пак Чжон Хи гэгшын байха хоёрдохи болзор дүүрүүтэй байнхай. Мүнөөнэй конституциин ёһоор, гүрэниие толгойлогшо энэ тушаалда хоёр болзорһоо дээшэ байжа шадахагүй ёһотой юм. Корейн газар дээрэ мүнөө хүрэтэрөө байдаг США-гай эзэмдэлгын сэрэгүүдтэ түшэглэн засагаа барижа байһан Пак Чжон Хи, тэрээндэ дүтын хүнүүд мүнөөнэй конституциие алгад гараха гэжэ шиидэв. Президентын тушаалда гурбадахи болзорто үлэхэ арга олгоһон заһабари конституцида оруулха тухай хуулиин проектые тэдэнэр «национальна суглаанай» үзэмжэдэ табяа. Хашалта хэһээлтэнүүдые хэрэглэн, американ тушамаршад энэ һанаашалгаяа бэелүүлжэ шадаа. Тиимэһээ Пак Чжон Хи Урда Корейн эгээн дээдын зонхилогшын тушаал дахяад дааха аргатай болобо гээшэ.

Энээнһээ уламжалан, орон дотор, иланхаяа студент залуушуулай зүгһөө буруушаалганууд хэгдэнэ. Олон дээдэ һургуулинуудай студентнүүд һүүлэй үедэ буруушаалгын демонстрацинууд болон митингнүүдые үнгэргөө. Эдэ ябуулгануудые дарахын тулада Сеулай засагаархид арми ба полициие хэрэглэһэн байна.

Сеулай засагаархид хүсэ хэрэглэжэ, хашалта хэһээлтэнүүдые хэжэ правительствэдэ эсэргүү ябуулга хэгшэдые дараха, орон дотор «гурим» тогтоохо эрмэлзэлгэ гаргана. Тиихэтэй хамта «Хойто зүгһөө аюул тохёолдоно» гэһэн шалтаг бариад, сэрэгэй бэлэдхэл улам ехээр хэжэл байһаар.

В. ВАШЕДЧЕНКО.
В. ХАРЬКОВ,
П. ГРИШАЕВ.
(ТАСС).

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

Улаан-Үдэ харуулна: 19 час. Орон доторхи һонин. 19 час 15 м. Үхибүүдтэ зорюулагдаһан «Эсэгын орден» гэһэн дамжуулга. 19 час 45 м. Концерт. 20 час 05 минутаһаа «Сэлэнгэ» гэһэн телевизионно журнал (буряад хэлэн дээрэ). 21 час 05 м. «Ленинскэ вахгада» гэһэн дамжуулга. 21 час 25 м. «Ороноо хамгаалга—олоной хэрэг» гэһэн дамжуулга. 21 час 45 м. «Бидэ Ильичтэй ябаа һэмди» гэһэн телеочерк.

22 часһаа 02 час 45 минута хүрэтэр Москва харуулна: 22 час. Орон доторхи һонин. 22 час 15 м. «Булаг» гэһэн фольклорно клуб. 23 час. «Крупп ба Краузе» гэһэн ГДР-эй телевизионно фильм (1 хуби). 00 час 30 минутаһаа СССР соо түрүү һуури эзэлхын түлөө хоккейгээр мүрысөөн.

Сагай уларил

Мүнөөдэр Буряад оронойнмнай дэбисхэр дээрэ иимэ уларил хүлеэгдэнэ гэбэл: үүлэтэйшэг байха, урда аймагуудта болон Байгалай урда эрье шадарай нютагуудта шинг нойтон унаха. Агаарай температура 4—9, хойто аймагуудта болон Байгалай хойто бэеын нютагуудта 0—5 градус дулаан байхаар багсаагдана.

„ПРАВДА БУ[...] МҮНӨӨДЭ[...] НОМ[...]

Нэгэдэхи хууда[...] үедэ мал таргалуула[...] лагдаһан хэдэн [...] «Хаанашье хабата [...] гэһэн фоторепортаж [...] данууд түрүү зэргэ[...] рэлдөөн.

Хоёрдохи хууда[...] ехэ революционно [...] Ю. Николаевай стат[...] жэлэлынь 3-дахи [...] ранхай). Е. Бутух[...] һабариин үйлэдбэр[...] даагүй арга болом[...] статья. А. Игумнов[...] шадай һанамжа бол[...] шиидхэбэри» гэһэн [...] ци. «Түрэл орон дотор[...] рубрика доро бү[...] нууд.

Гурбадахи хууда[...] деевэй «Зүрхэн мин[...] гэһэн статья. Долоон [...] то. В. Петоновой «М[...] тын образ» гэһэн [...] тья.

Дүрбэдэхи хууда[...] рондын ажабайда[...] формацинууд. Нютаг [...] шо һонин.

Редакторай [...]
М. Н. Н[...]

Манай адрес, телефон[...]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редак[...] приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. [...] 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секрет[...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяй[...] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промы[...] строительства—61-35, советского строительства и б[...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—[...] формации—34-05, общественная приёмная—56-62, [...] бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.